

ИСТОРИЯ НА МОНАШЕТО ВО ЄГИПЕТ

Бигорски манастир

2008

Издава

Бигорски манастир Св. Јован Крстител

Уредник

Архимандрит Партениј Фидановски

Приредил

Монахиња Варвара Ристова

Превод

Корици и техничко уређување

Анета Паноска

Лекција

Бобан Митевски

Сионзорира и јечачи

Херакли Комерц

ПРЕДГОВОР

Христова Црква уште од својот почеток, украсена со кrvта на многубројните маченици, најсилно ја посведочила својата непоколеблива вера во воскресението на Спасителот. Секој маченик, кој бил осуден заради Христа, се поистоветувал со Крстот Христов и со Христовата смрт за посиновување, крштевајќи се во сопствената кrv. Со тоа Христовата Црква станала победничка над сите оние што ја сакаат и ја творат лагата и кои не ѝ веруваат на Вистината, туку ѝ снисходат на неправдата. А како такви, како неправдольубци, попусто непријателствувајќи против Црквата.

Но освен со кrvта може да се сведочи и со сопствената совест. Страдањето и крстот, како сведоштва на совеста, наоѓаат свој највозвиштен израз во монаштвото. Имено, кога гонењето на христијаните престанало и ревноста попуштила, Црквата соочена со искушенијата на пасивност, безволност и преголемо опуштање во своето секојдневие, го украсила светот со својата најсвета рожба - монаштвото, сакајќи на тој начин да го сочува од влијанието на секојдневниот живот она што било најсуштествено во неа. Така, појавувајќи се во Јорданската пустина кон крајот на III-от и почетокот на IV-от век, монаштвото веднаш ја собрало во себе сета онаа аскетска традиција што ја

претставувала суштината на Христовата вера од самиот нејзин почеток. Тоа брзо се проширило на сите делови од тогашната христијанска екумена и веднаш станало заштитник и главен чувар на духовното предание на Православието, над кое стражари и кое го чува до денес.

На монаштвото отсекогаш се гледало како на воплотување на идеалот на живот во Христа и по Христа. Оттаму, и најголемите богоносни учители на Црквата се рожби на монаштвото. Монахот, кој во христијанска смисла на зборот се одрекува од светот, всушност, одрекувајќи се од него, навлегува подлабоко во неговата суштина. Неговото плодоносно делување во тишина е молитва за сета твар, е молитва за целиот свет. Таквиот скромен и смирен човек ги преклонува колената пред Бога, така што молитвата, која извира од неговото срце и која ја оросува земјата капка по капка, е доволна да го оправда кажаното од богопросветленниот светогорски старец Пајсиј дека монахот е везист (специјален војник за врски) во крилото на Црквата.

Стоејќи духовно највисоко во Црквата, монаштвото постојано било поттик за подвижнички и ревносен живот на сите нејзини членови. Затоа големиот вселенски учител св. Јован Златоуст, кој од личен опит го познавал монаштвото како чувар на чистата православна вера и на православното предание, ги поттикнува монасите да им влеваат сили

на архиереите и свештениците на Црквата, да ги штитат со своите молитви и да им помагаат на сите во единство и љубов, а мирјаните ги советува почесто да ги посетуваат манастирите, заради своја духовна поткрепа.

Благодарение на Бога, со благословот на Мајката Божја и по молитвите на современиот атонски старец Георгиј Капсанис, нашиот народ повторно има можност да заедничари со своето монаштво, втемелено на атонското предание, кое води корени од источното египетско монаштво. Зборувајќи за тоа колку пожртвувано треба вистинскиот монах да љуби и апостолски да ѝ служи на Црквата, овој богопросветлен Старец вели: „Најосновна цел на монашкиот живот е љубовта, а љубовта значи *страдање на срцето за целокујното создание*. Така сострадува монахот, се подвизува и се моли, носејќи ги на својот грб страдањата на целото човештво, а да се моли значи да се пролева крв. Освен тоа, монахот секогаш е подготвен на самопожртвуваност, секогаш е таму каде што ќе ѝ биде од корист на Црквата, учествувајќи во првите редови на нејзиното апостолско делување.“

Слава на Троединиот Бог за овој прекрасен рамноангелен начин на живот на земјата, даруван на светот преку Неговата света Црква. Нека таквиот живот на овие прекрасни духовни цветови кои никнава во Египетската пустина и чии подвизи се описаны во

ова богата духовна ризница, нè поттикнат и нас на поголема ревност за Бога и пожртвувана љубов кон ближниот. Амин.

Со љубов,
Архимандрит Паргениј, игумен
на светиот Бигорски Манастир

Книгата *Историја на монасиите во Египет* е напишана на грчки јазик околу 400 година и веднаш потоа е преведена на латински (од Руфин Аквилејски), а подоцна и на словенски јазик. Настанала кон крајот на IV век, откако седум побожни лица од Ерусалим, ги посетиле најпознатите египетски отци - подвижници, чии житија и дела накратко се описаны овде. Писател на оваа прекрасна *Историја* најверојатно е архиѓакон Тимотеј (Александриски или Ерусалимски), иако некои мислат дека истата ја напишал Руфин Аквилејски или Блажен Ероним, кои добро го знаеле грчкиот јазик.

Поглавја

1. За Авва Јован Ликополски пророк
2. За Авва Ор
3. За Авва Амон
4. За Авва Виј
5. За градот Оксиринх
6. За Авва Теон
7. За Авва Илија
8. За Авва Аполос
9. За Авва Амун
10. За Авва Коцриј презвитер и за Патермутиј
11. За Авва Сур, Исаија, Павле и Анувиј
12. За Авва Елис
13. За Авва Апелиј презвитер и за Авва Јован
14. За Авва Пафнутиј
15. За Авва Питирион
16. За Авва Евлогиј презвитер
17. За Авва Исидор
18. За Авва Серапион
19. За Авва Аполониј маченик
20. За Авва Диоскор
21. За Нитриските монаси
22. За Авва Макариј (Египетски)
23. За Авва Амун Нитриски
24. За Авва Макариј граѓанин, од Скит
25. За Авва Павле Простиот
26. За Авва Пиамон
27. За другиот Јован

Вовед

Благословен е Бог, *Кој сака сиће луѓе да се спасат и да дојдат до познавање на висината* (И Тим. 2, 4), Кој и нас нè одведе во Египет и ни покажа големи и прекрасни дела, достојни за паметење и запишивање; Кој ни даде повод за спасение и познание на оние што посакуваат спасение - овој образец на доброто живеење и ова значајно поучно кажување што може душата да ја поттикне кон благочестивост (побожност), и овој добар потсетник за добродетелно живеење. Но јас не сум достоен да почнам едно вакво излагање, зашто е невозможно за тие што се мали да се допрат до големите работи, зашто се преслаби достојно да ја изложат вистината, особено ако се осмелат тоа да го опишат со своите слаби зборови и да искажат работи што се опишуваат тешко. Ова е, пак, уште потешко и поопасно за нас малите и слабите, кои се обидуваме за прв пат да опишеме вакви возвишени работи. Па сепак, постојано замолуван од побожното братство, што се подвизува на Светата Елеонска Гора,

да ги описам животите на монасите во Египет, оние што ги видов, и нивната голема љубов и подвижништвото, јас, предавајќи се на нивните молитви, се осмелив да го почнам ова прикажување, та и јас да имам некоја добивка од нивната духовна корист, подражавајќи го нивниот живот и целосното оддалечување од светот и трпението во напорот кон добродетели, во што тие останаа непоколебливо до крајот.

Бидејќи навистина видов скапоцено Божјо богатство скриено во *човечки садови* (II Кор. 4, 7), и бидејќи не сакав повеќе да го кријам, го изнесувам на оштта полза, сметајќи го како голема добивка тоа што ќе им пружам корист на браќата, за тие да се молат за моето спасение.

Најпрвин ја почнувам оваа книга од самото доаѓање на нашиот Спасител Исус Христос и од тоа дека египетските монаси го водат својот живот доследно на Неговото учење. Видов таму многу Отци како водат ангелски живот, угледувајќи се на Спасителот, на нашиот Бог. Тие како некои нови пророци, кои по своето боговданновено, прекрасно и добродетелно живеење имаат боговидно дејство, како вистински Божји служители, не мислејќи на ништо земно, ниту размислувајќи за што било привремено, навистина живеат на земјата како жители на небото. Затоа што некои од нив и не знаат дека постои и друг свет на земјата, ниту дека зло живее по градовите, а

тоа се оние за кои Господ Седржителот вели: *Голем мир имаш оние кои го љубаш Законот мој* (Пс. 119, 165). Многу од нив дури и ќе се изненадат кога ќе слушнат за нешто во светот, зашто наполно заборавиле на сите земни грижи.

А може да ги видите расеани во пустината, како вистински синови што го очекуваат својот Отец, Христос; или како некоја војска што го чека својот Цар; или како слуги што го очекуваат својот Господар и Ослободител. Тие немаат грижи за облека, ниту за храна, но единствено во псалмите имаат будно исчекување на Христовото доаѓање. Кога, пак, на некого му недостасува некоја потребна работа, тој не бара тогаш ни град, ни село, ни брат, ни пријател, ни роднина, ни родител, ни деца, ни слуги, за оттаму да го добие тоа што му треба, нему му е доволна само волјата да ги подигне рацете на молитва и од усните да произнесе зборови на благодарност кон Бога, та сето тоа му се дава од Бога на чудесен начин. И зар треба многу да се говори за нивната вера во Христа, која може и *гори да преместува* (Мт. 17, 20). Зашто многу од нив тек на река запирале, и пеш преминувале преку Нил, и зверови победувале, и правеле чуда и знаци на исцелување, како што правеле и светите Пророци и Апостоли. Така и преку нив чудотворел Спасителот. И на сите што се таму, им е јасно дека поради нив сè уште постои светот и поради нив пред Бога стои и е почестен човечкиот живот.

А видов и друго големо мноштво на монаси, што не може да се изброи, од секоја возраст, во пустините и по населените места, толку колку што не може ниеден земен цар да собере во својата војска. Затоа што нема ни село ни град во Египет и во Тиваида, што не се со манастири, како со сидови, оградени. И народите се потпираат на нивните молитви како на Бога. Некои од нив живеат во пустинските пештери, други, пак, во најоддалечените пустини, и сите секаде го покажуваат своето меѓусебно натпреварување во чудесното подвигништво: оние пооддалечените се грижат овие другите да не ги надминат во подвизите, а овие поблиските, поради злото што ги вознемираува отсекаде, да не се покажат послаби од оние другите и пооддалечените.

Затоа, добивајќи од нив многу духовна корист, пристапив кон ова пишување, за да ги потсетам и поттикнам на ревност оние посовршените, а и поради духовна корист и изградување на почетниците во подвигништвото.

Со Божја помош, најпрвин ќе почнам со изложувањето на начинот на живеење на светите и велики Отци, кажувајќи дека сега Спасителот преку нив ги прави Своите дела, како што ги правел и преку Пророците и Апостолите, затоа што *еден е Господ, сега и секогаш, Кој прави сè во сè* (Евр. 13, 8; I Кор. 12, 6).

1. За Авва¹ Јован Ликополски, пророк

Го видов, ете, во Ликополскиот крај во Тиваида, великиот и блажен Јован, маж навистина свет и добродетелен, кој им стана познат на сите по делата и по имањето на пророчки дар. Сето тоа што требало да дојде од Бога во светот, тој однапред го јавувал на благочестивиот цар Теодосиј, и секој исход, пак, го претскажувал: бунтот на тираниите против царот, нивниот брз пораз и исчезнувањето на народите што го напаѓале.

Еднаш кај него дојде еден војсководец да дознае дали ќе ги победи Етиопјаните, кои продреа во тоа време во Сиена - која е почеток на Тиваида - и ги пустошеа нејзините краеви. Отец Јован му рече: „Ако тргнеш на непријателите, ќе ги совладаш, ќе ги победиш, ќе ги покориш и ќе бидеш многу славен кај царот“. Така и се случи - настаниите го потврдија пророштвото. Тој, исто така, претскажа дека христијанскиот цар Теодосиј ќе умре од природна смрт.

Воопшто, тој беше необично многу надарен со пророчки дар, како што слушавме од отците што живееле со него и на кои им беше познат неговиот

---

¹ **Авва** - потекнува од египетскиот јазик и значи *отец*. Така биле нарекувани египетските отци - пустиници.

славен живот; тие не говореа ништо пристрасно за овој човек, но напротив, кажуваа за него во помал облик.

Некој трибун дојде кај него и го молеше за дозвола да му ја доведе својата жена, која долго време тешко боледувала, и сега, бидејќи се подготвуваше да отпатува во Сиена, сака да го види Светителот, за тој да се помоли за неа и да ја отпушти со благослов. Но Светителот одби да ја види жената, запшто тој, како деведесетгодишен старец, живеел веќе четириесет години без да ја напушти својата пештера и никогаш не дозволувал пред него да излезе жена. Кај него никогаш не влегол човек, запшто тој преку прозорец ги благословуваше и ги поздравуваше посетителите, разговарајќи со секого за неговите неволи. Иако трибунот упорно го молеше Аввата (отецот) да допушти да му ја доведе својата жена, бидејќи Аввата живееше во пустината на гората, на пет стадии оддалеченост од градот, светителот не се согласи, говорејќи дека тоа е невозможно, и го отпушти тажен. Меѓутоа, жената секојдневно му додеваше на мажот и му се колнеше дека никако нема да отпатува од градот додека не го види пророкот. Кога мажот го извести блажениот Јован за заклетвата на својата жена, светителот, гледајќи ја нејзината вера, му рече на трибунот: „Оваа ноќ ќе ѝ се јавам насон, само за да не бара повеќе да го види лицето мое во шело“ (Кол 2, 1). Мажот ѝ ги соопшти на својата жена зборовите на блажениот отец. И навистина, жената го виде во сон

пророкот како ѝ приоѓа и ѝ рече: „Зошто ти требам јас, жено? (Јн. 2, 4) Зошто сакаш да го видиш моето лице? Зар јас сум пророк или праведник? Јас сум човек грешен и *слаб како и вие* (Дела 14, 15). Впрочем, јас се помолив за тебе и за твојот маж *да ви биде сè според вашата вера* (Мт. 9, 29). Одете со мир". И, кога го рече ова, се оддалечи. Кога се разбуди жената, му раскажа на мажот што ѝ кажа пророкот, го опиша неговиот изглед и го испрати мажот кај него, да му се заблагодари. Кога блажениот Јован го здогледа, го испревари, велејќи му: „Ете, јас ја исполнив твојата молба: ја видов твојата жена и ја убедив повеќе да не бара да ме види, туку ѝ реков: одете со мир".

На жената на еден друг чиновник ѝ дојде времето да роди, кога овој не беше дома. Оној ден кога таа се породи, нејзиниот маж беше кај отец Јован и таа од тага тешко се разболе. Светителот му ја соопшти радосната вест, говорејќи: *Кога иши би го знаел дарот Божји* (Јн. 4, 10), и тоа дека денес ти се роди син, ти би Го прославил Бога. Само неговата мајка беше во опасност. Кога ќе отидеш дома, детето веќе ќе има седум дена; дај му го името Јован; воспитувај го грижливо до седмата година, а потоа испрати го кај монасите во пустината".

Такви чуда правел блажен Јован за посетителите што доаѓале од други места; а на своите сограѓани, што доаѓаа постојано поради своите неволи, тој им ја претскажуваше иднината, откриваше сечии

тајни дела, претскажуваше и за надоаѓањето на реката Нил и дали ќе биде тоа плодотворно. Исто така, тој однапред објавуваше и за некоја Божја казна што им се закануваше и ги изобличуваше виновниците.

Блажениот Јован јавно не вршеше исцеленија, но даваше елеј со кој исцелуваше многу болни. Така, жената на еден сенатор ослепе од бела навлака на окото (катаракт) и го молеше мажот да ја одведе кај Јован. Тој ја уверуваше дека Јован никогаш не прима жени. А таа го замоли да оди кај Аввата, овој да се помоли на Бога за неа. Светителот се помоли за неа и ѝ испрати елеј; со него жената ги мачкаше трипати дневно очите и за три дена прогледа, и јавно му благодареше на Бога.

И зошто да зборуваме за други негови дела, а да не ги споменеме оние што ги гледавме со свои очи? Ние бевме седум браќа и сите бевме странци кога дојдовме кај него. Тој сите нè поздрави, обраќајќи се секому со весело лице и ние веднаш го замоливме најпрвин да се помоли за нас; бидејќи таков е обичајот кај сите Египетски отци. Потоа тој праша дали меѓу нас има некој клерик. А кога му рековме дека нема, тој прелета по сите со поглед и откри дека меѓу нас има клерик кој се крие. Навистина, еден од нас беше удостоен со ѓаконство, но за тоа не знаеше никој освен неговиот брат, кому тој, поради своето смиренение, му беше забранил да кажува некому за тоа, сметајќи се себе, во споредба со таквите светители, за недостоен

да го носи дури и името христијанско, а не, пак, чинот. Покажувајќи на него со рака, тој рече: „Еве го ѓаконот“. А кога овој, сакајќи да го скрие својот чин, почна да одрекува, светителот го зеде за рака, го наведна преку прозорецот и советувајќи го благо, му рече: „Чедо не отфрлај ја благодатта Божја, и не лажи, одрекувајќи се од дарот на самиот Христос. Затоа што лагата Му е туѓа на Христос и на христијаните, па дури и кога е изречена за мала работа. Дури ако и заради добра цел зборуваат лага, и тоа не е пофално, *бидејќи лагата*, според зборовите на Спасителот, *е од ѓаволот*. (Мт. 5, 34; Јн. 8, 44). Разобличениот молчеше на тоа и го прими кротко приговорот на старецот.

А кога ние ја завршивме молитвата, еден од нашето братство, кој веќе три дена страдаше од треска, почна да го моли Аввата да го исцели. Блажениот отец му рече дека оваа болест ќе му биде од корист и дека го снашла поради маловерие, но му даде елеј и му нареди да се мачка со него. А кога се намачка со елејот, тој поврати сè што имаше во stomакот и треската сосем му помина, па тој на сопствени нозе отиде во манастирската гостоприемница.

Авва Јован имаше веќе деведесет години и телото му беше толку исушено од подвижништво што не му растеше повеќе ни брада на лицето. Тој ништо друго не јадеше освен овошје, и тоа по залезот на

сонцето. Во толку длабока старост, по толку подвизи, тој не јадеше ни леб, ниту друго што се готви на оган.

Кога ни нареди да седнеме, ние се заблагодаривме на Бога за средбата со него. Тој не прими како свои родени деца што не ги видел долго време и со радосно лице не запраша: „Од каде сте деца и од која земја дојдовте кај овој беден човек?“ А кога го кажавме името на нашата татковина, велејќи дека „доаѓаме од Ерусалим заради духовна корист, за да го видиме со очи она за кое сме слушале - затоа што на ушите помалку им се верува отколку на очите и она што ќе се прими со слух често се заборава, а споменот за виденото не поминува и случката како да се впечаттува во душата“, Блажениот ни одговори: „Што толку необично очекувавте да видите, љубени деца, та толкав пат сте поминале и толкава мака сте поднеле? Сте посакале да видите луѓе смирени и бедни, што не се достојни за гледање, ниту имаат што било необично. Достојните за восхит и пофалба се наоѓаат во црквите што се насекаде во светот и во кои се читаат делата на Божјите пророци и апостоли, на кои, всушност, треба да се угледаме. Јас сум восхитен од вас и вашата ревност, запшто, презирајќи толку многу опасности, сте дошли кај нас заради поука, додека ние поради мрзливост не сакаме да излеземе од својата пештера. Но сега, иако направивте пофално и добро дело, немојте да мислите дека тоа е доволно, туку подражавајте ги добродетелите на вашите Отци. Па

дури и ако сте ги стекнале сите нивни добродетели, што се случува ретко, ни тогаш не потпирајте се на себе; затоа што некои, што го достигнаа дури и самиот врв на доблеста, најпосле паднаа поради самодовербата. Посветете внимание на тоа дали добро се држите во своите молитви; дали се помрачува чистотата на вашиот разум; дали талка вашиот ум кога стоите на молитва пред Бога; дали некоја друга мисла, кога ќе влезе во вашата душа, го врти вашето внимание на нешто друго; ја возбудува ли вашата душа сеќавањето на некаква неумесна желба. Испитајте се дали вистински сте се одрекле од светот; да не се вовлековте овде за *да ја гледаате нашата слобода* (Гал. 2, 4); не барате ли во своите добродетели суетна слава, само за да се покажете пред лубето како подражавачи на нашите дела? Обрнете внимание на тоа дали ве вознемираја некаква страст, некаква почест, некаква слава и некаква човечка пофалба, или, пак, некаква лажна побожност и некакво самольубие. Не сметајте се себеси за праведни, не фалете се со праведност; за време на молитвата не се предавајте ниту на спомен за роднини, ниту на сеќавање за некоја пристрасност или некое друго расположение; не мислете на ништо, па ни на самиот свет. Инаку, залудно е вашето дело штом за време на разговорот со Бога се препуштате на мисли што ве влечат надолу. Таквото паѓање на умот го снаоѓа секој оној што не се одрекол наполно од светот, туку сè уште се труди да му угоди. Телесните и земските грижи ја рассејуваат

неговата душата со мноштво замисли; душата, совладана од страсти, не може да Го види Бога. Но таквиот човек треба ревносно да се труди да Го спознае Бога, па, бидејќи недостоен за таква добивка, а удостоен само со дел од неа, да не мисли за себе дека постигнал сè и на тој начин сосем да пропадне. На Бога треба секогаш да Му се приближуваме постепено и претпазливо, онолку колку што можеме да напредуваме со умот и колку што е тоа воопшто достапно за човекот. Тие што Го бараат Бога треба да ја одвратат својата душа од сè друго, по зборовите на Светото Писмо: *Засишанейте и разберете дека Јас сум Бог* (Пс. 45, 10). Кој, пак, ќе се удостои делумно да го спознае Бога - зашто никој не може наполно да го спознае Бога - тој со тоа воедно добива и познание за сите други работи и се удостојува да гледа тајни, зашто Бог му ги покажува: ја предвидува иднината, гледа откровенија, исто како и светителите, прави чуда, станува Божји пријател и добива од Бога сè што бара".

Меѓу многуте работи што ни ги говореше за подвигништвото, го рече и ова: „Смртта треба да ја очекуваме како преселување во подобар живот и да не се грижиме поради телесните болести, ниту да го оптоваруваме стомакот, дури ни со добра храна; бидејќи презаситениот човек", - ни рече, „сам себе се мачи со храната; туку да се обидеме низ подвиг да изградиме бестрасност во нашите барања; и никој нека не бара удобност, ниту одмор, туку цврсто нека се

впргне сега, за да ја наследи ширината на Христовото Царство, запшто треба *низ многу неволји да влеземе во Царството Божјо* (Дела 14, 22); затоа што *тесни се вратиште и тесен е патот што води кон животот и малкумина го наоѓаат; а широки се вратиште и широк е патот што води кон пропаст, и мнозина минуваат низ нив* (Мт. 7, 14-13)". Рече: „Зашто би си ги скратувале напорите овде, скратувајќи го така подоцнежниот вечен одмор? Не смее човек да се гордее поради своите подвизи, но треба секогаш да се смирува и да се принудува да оди подлабоко во пустината кога ќе помисли за себе дека е нешто големо. Живеењето во близина на населба соблазнило и многу совршени. Затоа Давид пее за вака за тоа што го искусил: *Далеку би оиштол, и би се сместил во пустината; се надевав на Оној Кој ме спасува од малодушноста и од бурачта* (Пс. 54, 7-8). Многу наши браќа го искусија тоа, запшто поради фалење паднаа од патот и не стигнаа на целта.

„Имаше еден од монасите во блиската пустина", - ни говореше Аввата, „кој живееше во пештера, трудејќи се во секој подвиг, и со свои раце си го приготвуваше секојдневниот леб. Бидејќи долго проживеа во молитвите и напредна во добродетелите, тој, охрабрен од таквото добро живеење, почна да си верува себеси. Тогаш Лукавиот го посака за себе, како некогаш Јов, и му дојде една вечер во облик на жена што заталкала во пустината. Наоѓајќи ја вратата

отворена, таа се дрзна да влезе во пештерата и падна пред нозете на човекот, молејќи го за прибежиште, зашто ја беше стемнило. Тој се сожали на неа, што не смееше да го направи, ја прими во пештерата и почна да ја испрашува како заталкала. А таа, одговарајќи му, почна да му говори со ласкави и заводливи зборови, и бидејќи останаа долго во тој разговор, почна полека да го наведува на блуд, и така зборовите меѓу нив стануваа сè повесели и посмешни. Откако го заведе со долг разговор, таа му ги допре раката, брадата, грлото, и сосем го зароби подвигникот. Тогаш во него почнаа да се ројат помисли, виде што има во рацете, помисли дека тоа е добра пригода и дека смее да ја задоволи својата похот, и така се согласи со умот и попушти на искушението да се состави со неа, станувајќи како безумен и развратен коњ. А таа наеднаш, гласно крикнувајќи, исчезна од неговите раце, како кога исчезнува сенка, и во воздухот се слушна смеа од многу демони, што му се потсмеваа откако лукаво го заведоа, и гласно му викаа: „*Секој штo сe издиѓa, ќe биде ионизен...*“ (Лк. 14, 11). Ти, кој си се подигнал до небесата, до бездната ќе се понизиш". Кога стана следното утро ја почувствува несреќата од таа ноќ, го помина целиот ден во плач без надеж за спасение, што не требаше, и се врати назад во светот. Таква е играта на лукавиот: кога ќе надвладее некого, тој го приковува со безумие, за да нема повеќе сили да се поврати. Затоа, деца, не е добро за нас да живееме во близина на населба, ниту да среќаваме жени, зашто

сеќавањето со нив е неизбришливо од очите, а разговорот со нив нè прогонува. Не е добро ни да очајуваш над себе, ни да се доведеш себеси до безнадежност. Зашто многу очајници, по човеколубието на Божјата милост, не беа отфрлени".

"Во еден град", - раскажуваше Авва Јован, „живееше еден младич што грешеше многу и големи злодела беше направил. Но, по таинственото Божјо дејство, тој се сокруши во срцето поради многуте свои гревови, се насели меѓу гробовите, и почна да го оплакува својот претходен живот. Паѓајќи со лице на земјата, тој не се осмелуваше ни глас да пушти, ниту да го изговори името Божјо, ни да моли, бидејќи се сметаше недостоен за живот. Уште пред смртта се затвори во гробниците и одрекувајќи се од животот, само липаше од длабочината на срцето. Откако проживеа така недела дена, една ноќ се кренaa на него демоните, виновниците за неговиот претходен лош живот, викајќи и зборувајќи: „Каде е оној расипник, презаситен од телесни уживања? Тој сега е незгоден за нас; се покажа како целомудрен и добар, и сега, кога веќе нема сили за тоа, сака да стане примерен христијанин. Исполнет со нашето зло, какво добро уште очекуваш за себе? Зар нема скоро да се вратиш со нас на своите вообичаени дела? Те очекуваат блудниците и пијаниците. Зар нема да појдеш да се насладуваш со сладострастие, кога секоја друга надеж е изгубена за тебе? Тебе набргу секако ќе те стигне

судот, штом така се убиваш себеси. И што брзаш кон својата казна, беднику? Што се напрегаш да ја забрзаш својата осуда?" И многу други работи му зборуваа: „Наш си, си се соединил со нас; вршејќи секаква неправда, си ни станал должностник за сè, а сега се осмелуваш да ни побегнеш? Зашто не одговараш? Зар нема да појдеш заедно со нас?" Но тој, липајќи без престан, не ги слушаше, ниту им одговараше, иако демоните многу навалуваа на него. Кога видоа дека не успеаја во ништо, иако многу пати ги повторуваа овие работи, злобните и гадни демони го зграбија и почнаа сурово да го тепаат и да го измачуваат неговото тело. И откако страшно го ранија, го оставија полумртвот. Лежејќи неподвижно таму каде што го оставија демоните, тој, штом си дојде на себе, веднаш почна да липа. Меѓутоа, кога го најдоа роднините што го бараа, и дознаа од што е така разрането неговото тело, сакаа да го одведат дома. Тој не се согласи, иако тие долго го наговораа. Следната ноќ демоните повторно го нападнаа, но со поголема жестокост од претходниот пат. И повторно роднините не можеа да го наговорат да го напушти тоа место. Подобро е да се умре, говореше тој, отколку да се живее во гревовна нечистотија. Третата ноќ демоните толку немилосрдно го натепаа, што ќе го убија за малку. Бидејќи увидоа дека тој не отстапува, си заминаа, оставајќи го без здив. Заминувајќи, тие викаа: „Победи, победи!" Потоа ништо страшно не му се случуваше и тој без страв живеенш во гробовите сè до крајот на својот живот,

подвизувајќи се во чистота и добродетел. И Бог толку многу го прослави со знаци и чудесии, што поттикна мнозина на восхит и ревност кон доброто. Дури и многу од оние што се предадоа на очајот, почнаа да прават добри дела и подвизи. И се исполнија за нив зборовите од Светото Писмо: *Секој што се издиѓа, ќе биде ионизен...* (Лк. 14, 11). Затоа, деца, да се подвизуваме особено во смиреномудрието; тоа е темел на сите добродетели. За ова подвижништво многу е корисна пустината, и тоа таа што е поодалечена од населените места".

„Имаше уште и еден друг монах, што живееше длабоко во пустината и многу години се подвизуваше во добродетелта. Кога беше стар се случи демоните страшно да го нападнат со искушенија. Подвижникот многу го сакаше безмолвието, и минувајќи ги деновите во молитви, псалмопеења и многу созерцавање, имаше неколку божествени виденија, некои на јаве, а некои во сон. Тој достигна речиси бестелесен живот (I Тим. 6, 12): не ја обработуваше земјата, не се грижеше за храната, не бараше меѓу растенијата храна за своето тело, не ловеше птици, ни какви било други животни, туку, исполнет со вера во Бога, откако го оставил светот и замина во пустината, тој никогаш не мислеше како ќе го прехрани своето тело. Бидејќи доброволно се предаде на заборав, тој, посветен со совршена љубов на Бога, го очекуваше часот кога ќе биде повикан од овој свет, а се хранеше најмногу со радост, поради она

и и то не го гледаме и она на и и то се надеваме (Евр. 11, 1). Меѓутоа, од подвигот не ослабна ниту неговото тело, ниту стана тажна неговата душа, туку беше цврсто утврден во некое возвишено расположение. Милувајќи го, Бог му праќаше леб на секои два или три дена во одреденото време за трпеза; и тој со него се хранеше. Кога ќе почувствуваше потреба од храна, влегуваше во својата пештера и таму наоѓаше храна. Откако ќе вознесеше молитва кон Бога, тој ќе се поткрепеше со храна, а потоа ќе се насладуваше со славословија. Молитвата и созерцањето беа негова постојана работа. Така напредуваше од ден на ден, и предавајќи се на добродетелта, постојано се приближуваше кон иднината со надеж. Наскоро, бидејќи беше убеден дека е духовно совршен, дека веќе го има во раце спасението, падна кога го снајде едно искушение. Зашто да не зборуваме и за тоа? Кога дојде до такво убедување, во него незабележливо се вовлече мислата дека е поголем од другите луѓе, дека знае и дека има нешто повеќе од нив. Живеејќи со такви мисли, тој почна да се потпира на себе. Набргу потоа, во него се појави небрежност, во почетокот мала - која човек не би ја ни сметал за небрежност; потоа се разви поголема немарност, така што веќе се чувствуваше нејзиното постоење. Подвижникот почна понемарно да станува од сон за славословие, стана помлитав во молитвата и неговото славословие не беше толку долго; душата посака одмор, умот му се приземи и мислите му заблудеа; а таму, во

длабочините на душата, веќе му се вгнезди небрежноста, и само поранешната навика, како некој штит, го задржуваше донекаде подвижникот во стремежот за молење и го чуваше некое време. Понекогаш, влегувајќи навечер по вообичаените молитви во пештерата, тој ќе најде на трпезата леб, што му беше испраќан од Бога, и се хранеше со него, но не ги истеруваше од умот оние одвратни мисли, ниту помислуваше дека небрежноста ја убива ревноста, ниту, пак, се трудеше да го одврати од себе злото. Малото оддалечувањето од должноста му се чинеше сосем безопасно. И така, похотната љубов, откако завладеа со неговите мисли, го влечеше кон светот. Но тогаш тој сепак се воздржа. Следниот ден го помина во обични подвизи; по молитвата и славословието влезе во пештерата и најде поставен леб, но овојпат не толку грижливо подготвен и чист, но валкан. Тој се зачуди и се натажи, но сепак го зеде и се поткрепи. Дојде третата ноќ и злото стана трипати посилно. Неговиот ум уште побрзо им се предаваше на помислите. Му се појавуваа сладострасни слики претставени толку живо, што мислеше дека во истиот момент ги доживува. И покрај тоа, тој и третиот ден ги продолжи своите подвизи; се молеше и пееше псалми, но овојпат не со чисто расположение, туку често се вртеше и скиташе со погледот на разни страни. Неговото добро дело го прекинуваа разни мисли. Навечер, кога почувствува потреба од храна, влезе во пештерата и на трпезата најде леб, што изгледаше

како да го гризеле глувци и кучиња, а надвор од пештерата виде суви трошки. Тогаш тој почна да липа и да пролева солзи, но не толку колку што беше потребно за да ја задуши похотноста. Откако јадеше, не толку колку што сакаше, тој беше подготвен да се одмори. Тогаш помислите почнаа наеднаш да го напаѓаат од сите страни, му го совладаа разумот и веднаш го повлекоа својот заробеник кон светот. Тој стана и тргна кон населените краишта, патувајќи ноке низ пустината. Осамна ден, а тој сè уште беше далеку од населбата. Измачен од жега, застана и почна да се развртува наоколу, барајќи некаков манастир во кој би можел да се одмори. И навистина, во близината тој забележа еден манастир. Богобојазливите и благочестиви браќа го примија како роден татко: му ги измија лицето и нозете и по молитвата го одведоа на трпеза, молејќи го да го прими со љубов тоа што го дал Бог. Кога се поткрепи, братството го замоли да им каже некакво спасително слово, да им каже со какви средства би можеле да се спасат од гаволските стапици (І Тим. 3, 7) и како може да се победуваат нечистите мисли. Советувајќи ги како таткото своите деца, тој им препорачуваше да бидат истрајни во напорите и ги уверуваше дека тие набргу ќе се претворат во голема наслада за нив. Им кажуваше и многу други работи што беа мошне корисни за подвижништвото. Откако ја заврши поуката, тој неволно помисли на себе и почна да размислува како тоа други вразумува, а самиот останува неразумен. И станувајќи свесен за

својот пораз, тој веднаш се врати во пустината каде што се оплакуваше себеси и говореше: *Да не ми беше помогнал Господ, душата моја брзу ќе се преселеше во адот* (Пс. 93, 17); *За малку ќе јаднев во секакво зло* (Изреки. 5, 14) и *За малку ќе ме убија на земјата* (Пс. 118 (119), 87). И се исполнја на него зборовите од Светото Писмо: *Кога браш, брашот свој го помага, тоа е силен град, а тој е како силна тврдина* (Изреки 18, 20). Оттогаш целиот свој живот го помина во плачење; повеќе не добиваше храна од Бога и со сопствениот труд заработкаше леб за себе. Се затвори во пештерата, и простирајќи вреќа на подот (Ис 58, 5), лежеше на земјата и плачеши, сè додека не го слушна во сон гласот на ангелот кој му рече: - Бог го прими твоето покаяние и се смиљува на тебе; само внимавај, не залажувај се повеќе себеси. Ќе ти дојдат во посета браќата што ги беше поучил и ќе ти донесат лебови за благослов; прими ги, подели ги со нив, и секогаш благодари Му на Бога".

„Деца, ова ви го раскажав, најмногу од сè, за да се надградувате во смиреномудрие, па колку и да ви изгледаат големи вашите подвизи. Зашто тоа е првата заповед на Спасителот. Тој говори: *Блажени се бедниште по дух, зашто нивно е царство небесно* (Мт. 5, 3). Внимавајте да не ве измамат демоните со помош на некој мечтаенја. А кога некој ќе ви дојде, било брат, или пријател, или жена, или татко, или мајка, или учител, или дете, или слуга, вие најпрвин

пружете ги рацете свои на молитва, и ако е привидение, ќе побегне од вас. Ако, пак, демоните или луѓето ве прелажуваат ласкајќи ви и фалејќи ве, вие не обрнувајте внимание на нив и не издигајте се со умот. И мене често ноќе ме прелажуваа демони со разни привиденија, па по цела ноќ не ми даваа да се молам, ниту да се одморам, а утредента со потсмев ќе ми се поклонуваа и говореа: - Авва прости ни што ти задававме работа цела ноќ. А јас им одговарав: *Отистапаате од мене вие сите што вришите неправда* (Пс. 6, 8; Мт. 7, 23); *Нема да го искушаате слугата Господов* (Мт. 4, 7) Така и вие, предавајќи се на безмоловие, вежбајте се секогаш во созерцание, за да имате чист ум во молитвата. Добар е и оној подвижник кој, живеејќи во светот, се занимава секогаш со добри дела, покажува братољубие, гостољубивост и љубов, прави милостина, им прави добрини на оние што му доаѓаат, ги помага болните, чувајќи се себеси од соблазни. Тој е добар, вистински добар подвижник: тој со дело и труд ги исполнува заповедите, иако се занимава со земни работи. Но подобар и поголем од овој подвижник е оној кој преминувајќи од житејските работи кон духовните, им остава на другите да се грижат сами за себе, а тој, одрекувајќи се од себеси и заборавајќи на себе, се занимава со небесни работи. Ослободувајќи се од сè, тој стои пред Бога и никаква друга грижа не го одвлекува од тоа. Таквиот се соединува со Бога, живее со Бога, секогаш славејќи Го со непрестани славословија".

Раскажувајќи ни секој ден до деветтиот час (15 часот попладните), во текот на три дена, такви работи и многу друго, блажениот Јован ги лечеше нашите души. Потоа нè благослови и ни наложи да одиме во мир. Уште ни изрече и пророчтво: дека денес во Александрија стигнала вест за победа на благочестивиот цар Теодосиј и за поразот на тиранинот Евгениј, и дека царот ќе умре со природна смрт. Така навистина и се случи.

Откако посетивме и многу други Отци, дојдоа браќата и ни јавија дека блажениот Јован се упокоил на чудесен начин: наредил никого да не пуштаат кај него во текот на три дена, и преклонувајќи ги колената на молитва, се претставил и отишол кај Бога. Нека му е слава во вечни векови. Амин.

2. За Авва Ор

Видовме уште еден чудесен човек во Тиваида, се викаше Авва Ор и беше отец на манастири во кои имаше по илјада браќа. Неговиот изглед беше ангелски; имаше деведесет години, имаше светла брада до градите, и многу светло и свежо лице, и уште на прв поглед влеваше почит кон себе. На почетокот тој се подвизувал во далечна пустина, но подоцна основал неколку манастири во соседната пустина. Со свои

сопствени раце засадил шума, затоа што таму немало дрвја, па така израснала густа шума во пустината. Отците што живееја со него ни раскажуваа дека кога Авва Ор дошол од пустината таму немало ни грмушка. Тој ја засадил оваа шума, за браќата, што биле собрани околу него, да не скитаат по околната трагајќи по тоа што им е потребно. Тој во секој поглед се грижел за братството, молејќи Mu се на Бога и трудејќи се за нивното спасение, и се трудел да не им недостасува она што им е потребно, за да немаат никаков изговор за својата мрзливост. Живеејќи во пустината, Авва Ор уште од почетокот се хранел со тревки и слатки корења, пиел вода само кога ќе најдел и целото време го поминувал во молитви и славословија. А кога достигнал длабока старост, му се јавил ангел во сон и му рекол: „Ти ќе бидеш во *голем народ* (I Мојс. 46, 3), и многу луѓе ќе бидат доверени на твоето раководство; со твоја помош ќе се спасат десет илјади; и тие што ќе ги стекнеш овде, ќе ти се покоруваат и во следниот живот. Не се сомневај ни најмалку, - продолжил ангелот - до твојата смрт ти нема да бидеш лишен од ништо што ти е потребно, кога и да повикаш кон Бога“. Кога го слушнал тоа, Авва Ор отишол во соседната пустина и, откако си направил колинка, живеел во неа најпрвин сам, хранејќи се со разни треви кои честопати ги јадел само еднаш неделно. Отпрвин тој бил неписмен, но кога излегол од пустината и кога дошол дошол во населено место, му била дадена благодат од Бога, па напамет го знаел Светото Писмо.

Кога браќата му ја давале Библијата, тој ја читал како да е писмен. Тој добил и благодат да изгонува бесови, па така, мнозина што биле мачени од бес громогласно раскажувале за неговото житие, иако тој тоа не го сакал. И многу други исцелувања направил тој. Затоа околу него се собрале илјадници монаси.

Кога нè здогледа, тој прерадосно нè поздрави и нè прегрна. Потоа со своите сопствени раце ни ги изми нозете и ни даваше поуки. Во Светото Писмо беше многу искусен, бидејќи оваа благодат ја беше примил од Бога. Откако ни објасни многу глави од Светото Писмо и ни го предаде православното учење за верата, тој нè поттикнуваше на молитва. Зашто обичај е кај големите луѓе да не пристапуваат кон телесна храна пред да ја нахранат својата душа со духовна храна; а таа храна е примањето на Христовото Тело. По причестувањето и благодарењето на Бога, Авва Ор секогаш го повикувал братството на трпеза, а за време на трпезата им давал на браќата полезни совети. Така направи и со нас и ни рече: „Познавам еден човек од пустината кој три години не земаше никаква земна храна, туку на секои три дена ангел му носеше небесна храна и со неа го хранеше, и тоа му служеше како јадење и пиење. И знам дека на тој човек во привидение му дојдоа демони, прикажувајќи му се како ангелска војска, со огнени коли и многубројни копјаници, како да придружуваат некој цар, и му рекоа: - Човеку, откако си исполнил сè поклони ми се и

јас ќе те вознесам на небо како Илија. А монахот помисли во себе: - Јас секојдневно Му се поклонувам на мојот Цар и Спасител и кога ова би бил Тој, не би го барал тоа од мене. Само што рече во себе јас имам свој Цар - Бог, Кому постојано Му се поклонувам, а ти не си мој цар, веднаш исчезна сè". А зборувајќи го ова како за некој друг, тој сакаше да ги скрие своите подвизи. Отците, пак, кои живеа заедно со него, кажуваа дека тој самиот го видел тоа.

Тој беше прославен меѓу многуте отци и поради тоа што за еден ден подигал ќелии за многуте монаси што доаѓале кај него: ќе го соберел целото присутно братство, па еден правел кал, друг цигли, трет носел вода, четврт сечел дрва. И кога ќелиите ќе биле готови, тој на новодојдените им давал сè што им било потребно.

Еднаш дошол кај него еден лажен брат кој ја криел својата облека и Авва Ор го разобличил пред сите. Оттогаш никој не смеел да лаже пред него, затоа што сите знаеа колку голема благодат на добродетели има тој, благодат што ја стекнал со својот долг свет живот. Кога повеќето монаси беа со него во црква, личеа на ангелски хорови што непрестано Го слават Бога.

3. За Авва Амон

Во Тиваида видовме и друг човек, по име Амон, кој беше отец на три илјади монаси што се нарекуваа Тавенисиоти. Тие водеа возвишан живот, носеа монашки наметки, јадеа со покриено лице и наведнати очи за да не видат како јаде соседниот брат и сите строго молчеа, та на човек му изгледаше како да се наоѓа во пустина. Секој го исполнуваше своето правило скришно. На трпеза седеа само привидно, за да го скријат еден од друг своето испосништво. Некои од нив еднаш или двапати ќе ја принесеа раката до устата, земајќи леб, или маслинки, или нешто друго, и каснуваа од секое јадење по еднаш - со тоа беа задоволни; а други, откако ќе изедеа малку леб, ништо друго не допираа. Некои, пак, ќе земеа две - три лажици чорба, а од другото се воздржуваа. Откако со причина се воодушевив на сето ова, не пропуштив да извлечам корист за себе.

4. За Авва Виј

Ние видовме и друг старец, Авва Виј, кој со својата кротост ги надминуваше сите луѓе. Браќата што живееја со него тврдеа дека тој никогаш не се

колнел, ниту лажел, ниту се налутил на некого, ниту, пак, навредил некого со збор. Неговиот живот бил многу тивок. Карактерот му беше благ и имаше ангелско расположение на душата. Големи беа неговото смиреномудрие и неговата самопонизност. Долго го молевме да ни каже некоја поука и тој одвај се согласи да ни каже неколку збора за кротоста. Кога едно време хипопотамус пустошел во соседниот крај, овој светител, замолен од земјоделците, застанал крај реката и здогледувајќи го сверот со огромна големина, му наредил со кроток глас, говорејќи: „Ти наредувам во името на Исус Христос, повеќе да не пустошиш во овој крај“. А сверот, како од ангел пртеран од тоа место, исчезнал сосем. Во една друга пригода, тој на истиот начин пртерал и крокодил.

5. За градот Оксиринх

Го посетивме и Оксиринх, град во Тиваида, чиишто чудеса е тешко достојно да се опишат. Овој град е толку полн со манастири, што сидовите одекнуваат од гласови на тамошните монаси, а и однадвор е опколен со други манастири, кои, едноставно речено, прават еден надворешен град. Црквите и гробиштата на градот беа полни со монаси и по сите места во градот итаа монаси. Во градот, кој беше голем, имаше дванаесет цркви и народот се

собираше во нив. Монасите, пак, имаа свои храмови во секој манастир. Имаше речиси повеќе монаси отколку мирјани кои живееја крај влезот во градот и во կулите на градската врата. Велеа дека во градот живеат пет илјади монаси и уште исто толку околу градот, па ни дене ни ноќе немало час, а да не се вознесува служба на Бога. Меѓу жителите немаше ни еден еретик ниту, пак, идолопоклоник, туку сите беа верни или катихумени, (кои се подготвуваат да ја примат верата), така што епископот можеше од плоштадот да го благословува целиот народ. А тамошните војводи и големци со љубов го даруваа народот, и тоа внимавајќи на градските влезови за да видат дали ќе се појави некој сиромашен странец, за да го повикаат кај себе и да го утешат, дарувајќи му го она што му недостасуваше. И кој може да ја искаже благочестивоста на тие луѓе, кои гледајќи нè како одиме по плоштадот како странци, ни пријдоа како на ангели? Кој би можел да го опише тоа мноштво на монаси и девственици, кое не може да се изброя? Сепак, како што нè увери тамошниот епископ, има десет илјади монаси под своја управа и уште дваесет илјади девственици. А нивното гостољубие и љубовта што ја имаа и ја покажуваа, не можам ни да ги искажам, затоа што, едноставно речено, ни ги искинаа облеките додека секој од нив нè влечеше, повикувајќи нè кај себе.

И видовме таму многу и големи Отци кои имаа различни дарби: некои во зборот, некои во животот, а некои во силата и во чудесата.

6. За Авва Теон

Недалеку од градот Александрија, во пустината, ние видовме еден друг свет човек, по име Теон, кој, затворен во својата ќелија, поминал веќе триесет години во молчание. Бидејќи правел многу чуда, жителите на Александрија го сметаа за пророк. Секојдневно му доаѓаа многу болни и тој низ прозорчето ги полагаше своите раце врз нив, и тие оздравуваа. Неговото лице беше како лице на ангел; очите му беа светли, а тој целиот беше исполнет со обилна благодат.

Неодамна, доцна во ноќта го нападнале разбојници со намера да го убијат, надевајќи се дека кај него ќе најдат злато. Светителот се помолил и тие до утрото останале неподвижни покрај неговата врата. А кога кон него се упатиле мноштво луѓе кои сакале да ги запалат разбојниците, светителот, принуден да проговори, му ги кажал на народот овие зборови: „Пуштете ги нека си одат здрави; ако тоа не го сторите, од мене ќе отстапи благодатта на исцелувањето“. Народот го послушал, зашто никој не

се осмелувал да му противречи. А разбојниците веднаш пошли кај монасите во блиските манастири, и покајувајќи се за своите дела, го промениле својот живот.

Авва Теон беше образован човек; читаше на три јазици: латински, грчки и египетски. За тоа дознавме од мнозина, а лично и од него. Кога дозна дека сме странци, тој состави за нас благодарствена молитва кон Бога што ја напиша на една штичка. Се хранеше само со неварено семе. Раскажуваа дека ноќе излегувал од својата ќелија и ги напојувал со вода дивите зверови што доаѓале кај него. Околу неговата ќелија можеа да се видат траги од биволи, диви магариња и газели; велат дека ги гледал со воодушевување.

7. За Авва Илија

Во пустината близу до Антиноја, главен град на Тиваида, ние видовме и друг старец, по име Илија, кој тогаш имаше навршено сто години. На него почива, говореа луѓето, духот на пророк Илија. Тој беше прочуен по тоа што проживеал седумдесет години во таа страшна пустина. Не може ни да се искаже со зборови дивината на таа пустина. Токму тука, во гората, живееше Авва Илија и никогаш не слегуваше

во населени места. Тесната патека што водеше кон него беше покриена со остри камења, така што одвај можеше да се оди. Пештерата во која живееше старецот се наоѓаше под една карпа и беше многу страшно дури и да се погледне. Тој целиот се тресеше од старост. Секој ден правеше многу чудеса и непрестано исцелуваше болни. Отците говореа дека никој не се сеќава кога се насетил во таа гора. Во староста јадеше по сто грама леб на ден, и тоа навечер, и по три маслинки, а во младоста јадел само еднаш неделно.

8. За Авва Аполос

Ние видовме и друг свет човек, по име Аполос, во Тиваида, во околнината на Ермопол. Во тој град Спасителот дошол со Дева Марија и праведениот Јосиф, исполнувајќи го пророчтвото на Исаја, кој говори: *Еши Господ ќе седне на лесен облак и ќе дојде во Египет. И пред лицето Негово ќе запреираат идолите египетски* (Ис. 19, 1; Мт. 2, 13-19). Таму ние го видовме и многубожечкиот храм во кој сите идоли попаѓале на земја кога Спасителот влегол во градот.

Го сретнавме, значи, овој човек (Авва Аполос) во пустината. Под гората тој имаше манастир и им беше отец на околу петстотини монаси. Тој беше

прочуен во Тиваида и неговите дела беа големи. И преку него Господ правеше големи чудеса и твореше многу знаци. Уште од детството покажувал големи подвизи; а во староста веќе се здобил со голема благодат. Во својата осумдесетта година подигнал голем манастир со петстотини совршени луѓе од кои скоро сите можеле да прават чудеса. Во својата петнаесетта година се повлекол од светот и поминал во пустината четириесет години, строго подвизувајќи се во секоја добродетел, и најпосле, се раскажува, тој го слушнал гласот Божји, кој му говорел: „Аполосе, Аполосе, преку тебе ќе ја иогубам мудроста Египетска и разумот на разумниите незнабошци (Ис. 29, 14; I Кор. 1, 19). Заедно со нив ќе ги погубиш и мудреците вавилонски и ќе го истребиш секое служење на демоните. А сега оди во светот, затоа што ќе ми родиш народ избран, ревносен кон добри дела (Тит. 2, 14). А тој одговорил и рекол: „Отстрани ја од мене суетата, Господи, за некако издигнат над братството, да не бидам лишен од секое добро“. Повторно го чул Божијот глас: „Стави си ја раката на вратот, фати ја и закопај ја во песок“. Тој брзо се фатил за вратот, извлекол мал Етиопјанец и го закопал во песокта додека овој викал, говорејќи: „Јас сум демонот на гордоста“. И пак му се обратил гласот: „Оди, бидејќи сè што ќе посакаш од Бога, ќе добиеш“. Кога го слушнал тоа, тој веднаш тргнал во населените краеви (тоа било во времето на Јулијан тиранинот), и по некое време дошол во околната пустина.

Откако се затворил во една мала пештера под гората, тој почнал да живее во неа. Целата негова работа се состоела во тоа што непрекинато вознесувал коленоприклони молитви кон Бога: сто пати денje и сто пати ноќе. Во тоа време, како и претходно, Бог му испраќал храна на чудесен начин: ангел му ја носел храната во пустината. Неговата облека се состоеше од левитон (наметка), некои го нарекуваат коловион, и мала кукулка на главата. Таа негова облека никогаш не оветуваше во пустината.

Во таа пустина, што е блиску до населбата, тој со силата на Светиот Дух правел многу чудеса и чудесни исцелувања. Од старците кои живееле заедно со него и кои управувала со многубројното братство, слушнавме дека е невозможно сите тие настани, поради нивната необичност, да бидат раскажани.

Овој човек набргу се прочул како некој пророк и апостол кој се јавил во наше време. Штом се пренела ваквата вест за него, сите монаси што живееле по околните места почнале да доаѓаат кај него и да му ја откриваат својата душа како на роден татко. Тој едни повикувал на созерцание, а други советувал да се посветат на практична добродетел. Но најпрвин сам го покажувал на дело она што со збор им го советувал на другите. Често, покажувајќи им пример на подвижништво, тој со нив земал храна само во неделните денови, а се хранел единствено со зеленчук,

што сам растел од земјата, и не употребувал ни леб, ни леќа, ни овошје, ниту, пак, нешто готвено.

Кога (за време на царувањето на Јулијан) во една пригода слушнал дека еден брат христијанин, земен насилен за служба во војската, лежи врзан во затвор, го посетил со браќата, молејќи го и советувајќи го да биде истраен во маките и со презир да гледа на опасностите што му се закануваат. Уште му говорел дека за него ова е време на подвизи и дека во овие искушувања се испитува неговата душа. Додека тој ја закрепнувал душата на братот со вакви зборови, трибунот, известен од некого за браќата, дотрчал бесен од јад, ставил катанци на затворската врата, ги затворил таму, со изговор дека се способни за војска, Аполос и неговите монаси, и поставил силна стража, па си заминал дома, а нивните молби не сакал ни да ги слушне. На полноќ им се јавил светлозрачен ангел и ги озарил сите во затворот така што стражарите се стаписале од страв. Кога си дошле на себе, тие ја отвориле вратата и ги молеле браќата сите да излезат надвор. Подобро, си велеле стражарите, да умреме поради нив, отколку да го презреме ослободувањето што им е испратено од Бога на тие што се неправедно затворени. Утредента дошол во затворот трибунот, придружуван од други великодостоинственици, и ги молел браќата да си заминат од нивниот град, затоа што, говорел тој, од земјотрес паднала неговата куќа и му ги отепала најдобрите слуги. А кога браќата

слушнале за тоа, испеале благодарствени песни кон Бога, се вратиле во пустината и живееле сите заедно, имајќи, според зборовите на апостолите, *едно срце и една душа* (Дела. 4, 32).

Авва Аполос ги учел секојдневно да се украсуваат со добродетели и да ги отфрлаат уште на самиот почеток лукавите влијанија на гаволот во помислата. Кога на змијата ѝ е смачкана главата, тогаш и целото нејзино тело е мртво. А Господ ни заповедал, говореше тој, *да ја здробиме главата на змијата* (И Мојс. 3, 15). Тоа, пак, значи дека сме должни уште на самиот почеток да ги изгонуваме од душата валканите и недолични мисли и да не му допуштаме на нашиот ум срамни мечтаења. Уште говорел дека браќата треба да се трудат да се надминуваат еден со друг во добродетелите, па никој да не се покаже помал во славата од другиот. Сведоштво за вашето напредување во добродетели, ги учел тој, нека ви биде стекнувањето на бестрасност и воздржувањето од храна, зашто тоа е почеток на Божјите дарови. А кога некој ќе добие од Бога сила да прави чуда, нека не се гордее, како веќе да има доволно од сè, нека не се занесува со мислата дека е поголем од другите и нека не им покажува на сите дека примил таква благодат. Во спротивен случај, тој се залажува себеси и заробен од помислите, се лишува од благодатта.

Толку возвишено беше учењето во неговите поуки. Вакви поуки слушавме често од него и подоцна.

Но во делата тој беше уште поголем, затоа што сè што бараше од Бога, веднаш му беше давано.

Тој имал и некои откровенија. На пример, го видел својот постар брат, кој се упокоил во пустината, а пред тоа долго време живеел таму со него и според животот бил посвршен од него. Во сон, значи, му се покажало како неговиот брат седи на престолот со Апостолите, како му ги оставил во наследство своите добродетели и како се моли што побрзо Бог да го преведе од земјата и да го упокои со него на небесата. Но Спасителот му рекол дека тој, Аполос, треба уште некое време да поживее на земјата заради усвршување, додека да се намножи ревноста во неговиот живот, запшто ќе му биде доверено големо мнозинство монаси и некоја благочестива војска, за тој од Севшниот да добие слава, достојна на неговите трудови.

Она што го видел Авва Аполос, тоа и се случи. Бидејќи се прочул надалеку, од сите страни му надошли монаси и благодарение на неговите поуки и на неговиот живот, мнозина се откажале целосно од светот. Така, околу него во гората се создало братство од петстотини луѓе, кои живееле во општежитие и имале една трпеза. И тие наликувале на прекрасна ангелска војска, необично уредена. И се исполнил на нив зборот од Светото Писмо: *се зарадува юстинаша исушена* (Ис. 35, 1); *Развесели се, јши нейлодна, шишо не раѓаш; воскликни и извикај јши, која не си*

йочувсївувала родилни маки, зашто најушиената има многу љовеќе деца од онаа која има маж (Ис. 54, 1)

Иако овие пророчки зборови се исполните и за Црквата составена од незнабошци, сепак тоа се случи и во Египетската Пустина, која на Бога му даде повеќе деца отколку населените области. Зашто во кои градови се наоѓаат толку многу монаси што се спасуваат, колку што му претстојат на Бога во Египетската Пустина? Колку што има луѓе во градовите, толку има во оваа пустина монаси. И мене ми се чини дека на нив се исполнува апостолскиот збор: *Каде што, так, се умножува гревот, благодатта се јавува во големо изобилие* (Рим. 5, 20). Бидејќи страшно се беше намножило некогаш во Египет огромното и нечестиво идолопоклонство, повеќе отколку во која било друга земја. Тие обожувале кучиња, мајмуни и некои други животни; за богови беа сметани кромидот, компирот и разни други видови на зеленчук. За тоа ми зборуваше лично светиот Аполос и ги објаснуваше причините за претходното многубоштво. „Незнабошите, кои пред нас живееле овде“, велеше овој светител, „го обоготовувале волот поради тоа што, обработувајќи ја земјата со негова помош, добивале храна; ја обожувале и водата на Нил зашто им ја натопувала земјата; ја обожувале дури и својата земја, затоа што била поплодна од другите краеви; почитувале уште и други гадости: кучиња, мајмуни и други неразумни

животни и ништожни билки, затоа што божем занимавањето со нив било причина за спасување на луѓето во времето на фараонот, кој гонејќи ги Израилците, бил потопен. Зашто секој го обожувал она со што бил зафатен во тој момент, па не тргнал со фараонот, говорејќи: - Ова денес за мене стана бог, оти поради него не загинав со фараонот." Ете, тоа го говореше свети Аполос.

Но пред да се спомене неговото учење треба да се пишува за она што тој го имаше стекнато во делата. Недалеку од него, по сите места, па дури и во блиските села, порано живееле незнабошци кои обожувале демони. Во едно од тие села постоел огромен храм и во него - најзначајниот идол. Овој идол бил дрвен. Нечистите жреци свечено го носеле по селата, лудувајќи заедно со народот. Тоа славење се вршело исто како она во чест на водата од Нил. Се случило во тоа време да поминува тутка свети Аполос со неколкумина браќа. Штом го здогледал народот како демонски лудува, тој паднал на колена пред Спасителот и направил сите незнабошци одеднаш да станат неподвижни. И бидејќи не можеле да се поместат од тоа место, колку и да се туркале едни со други, цел ден ги печела жега и тие не можеле да разберат зошто се случило тоа со нив. Тогаш жреците им рекле дека тоа го направил еден христијанин кој живее во пустината, во нивниот крај, поточно Авва

Аполос. И уште им рекле дека треба него да го молат да ги спаси од бедата.

Лутето што живееле во околната, ги слушнале нивното викање и молбите за помош, дотрчале кај нив и ги прашале: „Што ви се случи така одеднаш и на кој начин?“ Едни рекле дека не знаат, но само претпоставуваат дека тоа го направил еден човек кого треба да го молат да се смилува на нив; други ги уверувале дека, божем, виделе како поминува покрај нив и ги молеле дојдените бргу да им притекнат на помош. Овие довеле волови и се обиделе да го помрднат идолот, но тој заедно со жреците останал неподвижен. Најпосле, кога виделе дека тоа никако не помага, тие ги пратиле кај Авва Аполос да го замолат тој да ги спаси, па ако им помогнел, тогаш ќе ја напуштеле својата заблуда. Кога му го соопштиле ова на Авва Аполос, Божијот човек поитал кај нив колку што можел побрзо и откако се помолил, сите ги ослободил од врзаноста. Потоа сите тие еднодушно паднале пред него и поверувале во Спасителот на сите и чудотворниот Бог, а идолите веднаш ги запалиле. Откако ги поучил на основните вистини на христијанската вера, Авва Аполос ги присоединил сите кон Црквата. Многу од нив и сега живеат во манастирите. На тој начин на секаде се пронесе славата негова. И многу поверуваа во Господа, така што во оние краеви веќе нема ни еден незнабожец.

По некое време две села се скарале поради обработлива земја. Штом веста за тоа допрела до Авва Аполос, тој веднаш побрзal кај нив за да ги смири. Едната од противставените страни не се согласувала и му се противела, надевајќи се на арамбашата на една разбојничка дружина, човек многу храбар во борба. Кога Авва Аполос видел дека овој му се противи, му рекол: „Пријателе, ако ме послушаш јас ќе го помолам својот Господ да ти ги прости гревовите“. Штом овој го слушнал тоа, не чекал ни миг, ами веднаш го фрлил оружјето и паѓајќи пред неговите нозе, станал посредник за мир и ги вратил своите приврзаници дома. А кога тие си заминале помирени, тогаш нивниот познат водач тргнал по светителот, баражќи овој да го исполнi ветеното. Блажениот Аполос го одвел во најблиската пустина, го советувал и го молел да причека, говорејќи дека Бог може да му испрати прошка. А кога се стемнило, обајцата виделе во сон како стојат на небото пред престолот Христов и гледаат како ангелите заедно со праведниците Mu се поклонуваат на Бога. Кога и тие, паѓајќи заедно, му се поклониле на Спасителот, до нив допрел глас од Бога: *Што има заедничко меѓу свештениката и шеминицата? Или што има заедничко меѓу верник и неверник?* (II Кор. 6, 14-15). Зошто овој човекоубиец, кој е недостоен за вакво видение, стои заедно со праведникот? Всушност, оди си ти човеку, ти се дарува овој што доцна се обрати". Откако виделе и слушнале и многу други чудеса, што не може ни јазик да ги

искаже, ниту уво да ги слушне, тие се разбудиле и сето тоа им го раскажале на оние што биле со нив. Сите необично ги зачудило нивното кажување за истото видение. Оттогаш, некогашниот разбојник почнал да живее заедно со подвигниците и поправајќи се до самата смрт, тој од волк се преобразил во незлобливо јагне. И се исполнило на него пророштвото на Исаја, кој говори: *Волк и јагне ќе ѹасат јаедно, а лавот ќе јаде слама како вол* (Иса. 65, 25). Исто така, таму можеше да се види како Етиопјаните се подвизуваат заедно со монасите и мнозина надминуваат добродетелта: и на нив се исполнија зборовите од Светото Писмо: Етиопија ќе ја ѹодаде раката кон Бога (Пс. 67, 32).

Еднаш незнабошците почнале кавга со христијанските селани околу своите меѓи. Од обете страни се појавиле мнозина вооружени. Авва Аполос дошол кај нив да ги помири. Но предводникот на незнабошците, човек супров и див, му се спротивставил, упорно тврдејќи: „Нема да се измирам до гроб“. Аполос му рекол: „Нека се случи со тебе тоа што го одбра; никој друг освен тебе нема да загине. А кога ќе умреш, земјата нема да ти биде гроб, ами зверови и јастреби ќе си ја полнат утробата своја со тебе“. И овие зборови се исполниле веднаш: ни од едната, ни од другата страна не загинал никој, освен овој предводник: го закопале во песок, а утредента го наплеле растргнат на парчиња од јастреби и хиени. Кога

го виделе тоа чудо и дека се исполниле зборовите Авва Аполос, сите незнабощи поверувале во Христа, а Авва Аполос го прогласиле за пророк.

Пред овој настан Авва Аполос живеел во пештера во гората, со братство од пет браќа, кои биле негови први ученици. Тој само што имал излезено од пустината. Дошол празникот Велигден, и тие, откако ја завршиле Божјата служба во пештерата, сакале малку да се поткрепат со она што го имале кај нив. А имале неколку суви парчиња леб и малку зеленчук. Аввата им рекол: „Чеда, ако сме верни и вистински деца Христови, тогаш нека секој од вас измоли од Бога храна каква што сака“. Но тие сè му препуштиле нему, сметајќи се недостојни за таква благодат. А кога тој со радосно лице се помолил на Бога, и сите рекле: „Амин“, - во тој момент влегле во пештерата некои непознати луѓе, кои рекле дека доаѓаат од далеку, и донеле секакви работи, за кои браќата немале ни слушнато и кои не се раѓаат во Египет, и тоа најразновидно овошје: грозје, калинки, смокви и ореви, сè на кое уште не му било време да се роди; па мед и саќе, сад со свежо млеко и десет големи, чисти и топли сомуни, - сè такво нешто што има само во туѓина. Луѓето кои го донеле ова, штом го предале, велејќи дека е божем испратено од некој познат и богат човек, веднаш поитале да се оддалечат. Откако ги примиле подароците, браќата се хранеле со нив сè до

Педестница; и самите се восхитувале и кажувале дека тоа навистина им го испратил Бог.

Еден монах го замолил Аввата веднаш да му се помоли на Бога за него, Бог да го удостои со некој дар. Кога Аввата се помолил, Бог на овој монах му дал дар на смиреномудрие и кротост, така што сите се чуделе како тој стекнал толкова кротост. За овие чудеса на Авва Аполос ни раскажуваа отците кои живееле со него, а тоа ни го посведочија и мнозина други браќа.

Не толку одамна имало глад во Тиваида. Градските жители, знаејќи од слушање дека монасите што живеат со Авва Аполос често добиваат храна на чудесен начин, пошле кај него заедно со жените и децата за да бараат од него благослов и храна. Не плашејќи се ни малку дека ќе му снема храна, тој на секого од дојдените му давал онолку колку што е потребно за еден ден. А кога останале само уште три големи кошници со леб, а гладот станувал сè посилен, тој наредил да му ги донесат и тие кошници, што на монасите им биле единствената храна за тој ден, и гласно, за да го чуе целото братство и народот, рекол: „Зар раката Господова не е во состојба да ги наполни овие кошници? Еве што зборува Светиот Дух: нема да снема леб во овие кошници додека сите не се најадат од новиот леб“ (І Цар. 17, 14). И сите што биле таму тврделе дека за сите имало леб во текот на следните четири месеци.

Слично сторил Авва Аполос и со елејот и житото, така што пред него се појавил Сатаната и му рекол: „Зар ти си Илија или некој друг од пророците и апостолите, та го правиш ова?” Тој му одговорил: „Зар светите пророци и светите апостоли, кои ни предадоа да го правиме ова, не биле луѓе? Или, пак, Бог тогаш бил присутен, а сега се оддалечил? Бог може секогаш да го прави тоа; за *Него нема нишшо невозможно* (Лк 1, 37). Ако, значи, Бог е добар, зопшто си ти лош?” Не треба ли ние сега да го кажеме тоа што го видовме: браќата принесуваа на трпезата кошици полни со леб; и откако ќе се најадеа петстотини браќа, повторно полни ги враќаа назад!

Редно е да кажеме колку бевме запрепастени кога видовме и едно друго чудо. Ние тројца од браќата патувавме накај него. Неговото братство, кога наближуваавме по патот, нè препозна уште оддалеку, бидејќи претходно беа чуле од Авва Аполос за нашето доаѓање кај него. И откако побрзаа, тие ни излегоа во пресрет пејќи псалми (таков обичај имаа кон сите монаси), ни се поклонија со лице до земја, нè прегрнаа и си зборуваа меѓу себе: „Еве, дојдоа браќата за кои Аввата пред три дена ни претскажа, кога рече дека ќе ни дојдат тројца браќа од Ерусалим”. И едни одеа пред нас, а други зад нас, пејќи псалми, додека не му се приближивме на Авва Аполос. Кога го слушна пеенето, Авва Аполос ни излезе во пресрет, како што обично правеше со сите браќа. Штом не здогледа, тој

нам прв ни се поклони до земја, и станувајќи, нè прегрна. Потоа нè воведе и помолувајќи се на Бога за нас, ни ги изми нозете со своите сопствени раце и нè замоли да се одмориме. Така постапуваше тој со браќата што доаѓаа кај него.

Браќата што живееја со него, не земаа храна пред да се причестат со Христовата Евхаристија (Светата Причест). Тоа го правеа дури во деветтиот час (во три часот попладне). По јадењето, тие ќе седеа, слушајќи ги поуките на Аввата за сите заповеди, сè до зајдисонце. Потоа некои од нив заминуваа оттаму во пустината, и таму цела ноќ го кажуваа Светото Писмо напамет; други остануваа тука, непрестано славејќи го Бога со песни до утрото. Јас со свои очи гледав како тие од вечерта почнуваа да пеат песни и не престануваа до самото утро. Мнозина од нив, пак, се симнуваа од гората во три часот попладне и откако ќе примеа Евхаристија, повторно се качуваа во гората, задоволувајќи се само со духовна храна сè до три часот попладне следниот ден. Така правеа мнозина од нив во текот на многу денови. И покрај сето тоа тие беа радосни, живеејќи во пустината. Никој овде на земјата не може да посведочи за толкова радост и таква телесна благодушност. Меѓу нив никој не беше тажен ни потиштен. Ако и се случеше некој понекогаш да покаже тага, Авва Аполос веднаш го прашуваше за причината за неговата тага и откриваше што е скриено во неговото срце. „Не треба“, - велеше тој, „да

тагуваат за своето спасение оние што треба да го наследат Царството небесно. Нека тагуваат незнабошите, нека плачат Еvreите, нека лелекаат грешниците, а праведниците нека се радуваат. И кога тие што мислат на земното, наоѓаат радост во него, како да не се радуваме непрестано ние што сме удостоени со толкова надеж, кога и апостолот нè поттикнува *секогаш да се радуваме, посъюдано да се молиме и за сè да благодариме?* (I Сол. 5, 17-18)"

Всушност, кој може да ја изрази благодатта на зборовите од Авва Аполос и останатите негови добродетели, кои ги премолчivme поради нивната прекумерна чудесност, иако за нив слушавме од него самиот и од другите? Честопати, разговарајќи насамо со нас за подвижништвото, тој ни зборуваше и за тоа како треба да се пречекуваат браќата: дека треба до земја да се поклонуваме на браќата што доаѓаат. „Затоа што”, - зборуваше тој, „ти не им се поклонуваш ним, ами на Бога; гледајќи го својот брат, ти Го гледаш Господа, Твојот Бог. Тоа сме го примиле од Авраам. А дека треба на браќата да им понудиш одмор, научивме од Лот, кој ги принуди ангелите. Монасите треба, ако е можно, секој ден да се причестуваат со Светите Тајни, затоа што кој се оддалечува од Светите Тајни, се оддалечува од Бога; а оној што постојано се причестува, постојано го прима Спасителот. Бидејќи самиот Спасител вели: *Koj јаде од Моешто тело и иие од Мојашта крв, ќе биде во Мене и Јас во него* (Јн. 6, 56).

Од корист им е, значи, на монасите, постојано да се сеќаваат на спасеносното страдање и секој ден да бидат подготвени достојно да ги примаат Светите небесни Тајни, затоа што на тој начин се удостојуваме со прошка на гревовите. Исто така не е допуштено, без некоја посебна потреба, да се нарушуваат сеопиштите пости, затоа што Спасителот е предаден во среда, а распнат во петок. Затоа, кој го нарушува постот, тој заедно со непријателите го предава и распнува Спасителот. А кога за време на пост ќе ни дојде брат, кому му треба одмор, треба да го понудиме со јадење; ако, пак, не сака, немој да го присилуваш. Затоа што сите имаме заедничко предание за постот".

Аввата многу ги прекоруваше оние што носат оружје и што ја средуваат косата. „Затоа што таквите луѓе", говореше тој, „саќаат да се покажуваат пред другите и да им се допаднат. Наместо со пост да го исцрпат своето тело, и скришно да прават добро, тие, напротив, се истакнуваат пред сите".

Всушност, зошто да се зборува многу? Сите негови поуки наполно одговараа на неговиот живот. Тоа не може ни достојно да се раскаже ни достојно да се опише.

Откако, во текот на целата седмица, многупати разговараше така со нас за многу работи, тој, испраќајќи нè, ни рече: *Имајте мир меѓу себе*, и по пат не одделувајте се еден од друг". А кога ги праша

браќата што беа со него, дали некој сака да нè придржува до другите отци, речиси сите од нив изразија срдчна подготвеност да го направат тоа. Тогаш светиот Аполос одбра меѓу нив тројца, силни на збор и на дело, кои знаеа грчки, латински и египетски јазик, и предавајќи нè на нив, им нареди да не нè оставаат, сè додека не ги видиме сите отци (сепак кога некој би посакал да ги види сите, не би успеал во тоа ни за целиот свој живот). На крај, нè благослови и нè отпушти со овие зборови: *Нека ве благослови Господ од Сион, и ќе ѝ видиш добришта ерусалимски во сите дни на својот живот* (Пс. 127, 5)".

9. За Авва Амун

Кога еднап излеговме низ пустината на пладне, одненадеж здогледавме змија, голема колку стебло, како се влече по песокот. Кога ја здогледавме, нè обзеде голем страв. А браќата што нè придржуваа, нè молеа да не се плашиме, туку да бидеме спокојни и да ги следиме трагите на змијата. „Ќе ја видите нашата вера", ни зборуваа тие, затоа што сакаа со раце да ја убијат. „Ние веќе сме убиле со свои раце многу змии, аспиди и рогати змии". На нив се исполниле зборовите од Светото Писмо: *Еве, ви давам власи да настапуваше на змии и скориши, и на секаква непријателска сила* (Лк. 10, 19). Но ние, поради своето

неверие, а уште повеќе од страв, ги молевме да не одиме по трагата на змијата, туку по правиот пат. Тогаш еден од нив нè остави и со голема смелост потрча по сверот во пустината. И кога недалеку од нас го пронајде неговото легло, тој громогласно ни довикна дека змијата е во пештерата, па нè повика да видиме што ќе се случи, додека другите браќа нè уверуваа дека не треба да се плашиме. Кога со голем страв дојдовме да го видиме сверот, одненадеш нè пресретна еден брат и со раце почна да не турка кон својот манастир, велејќи дека ние не сме во состојба да го поднесеме гневот на тој звер, дотолку повеќе што никогаш не сме виделе такво нешто. За себе зборуваше, пак, дека многу пати го имал видено ова животно, дека е необично големо и дека има над петнаесет аршини. Откако ни нареди да останеме каде што сме, тој отиде кај оној брат и го замоли да ја напушти пештерата, бидејќи овој не сакаше да излезе додека не ја убие змијата. Сепак, најпосле успеа да го убеди и го доведе кај нас, а овој нè прекори поради нашето маловерие.

Откако се одморивме кај овој брат, чиј манастир беше оддалечен една милја, ние доволно се поткрепивме. Братот ни раскажа дека на ова место, каде што живее тој, живеел некој свет човек, по име Амун, кај кого тој учел, и кој на тоа место направил многу чудеса. Нему често пати му доаѓале разбојници и му ги земале лебот и храната. Но еден ден тој

излегол во пустината, довел со себе две огромни змии и им наредил да стојат на вратата и да стражарат. А кога човекоубијците (разбојниците) дошли, како по обичај, и го виделе чудото, занемеле од ужас и испопаѓале на земјата. Излегувајќи, Авва Амун ги видел неми и речиси полумртви; и штом ги подигнал, почнал да ги прекорува, говорејќи: „Погледнете колку сте вие посвирели од сверовите, затоа што тие, заради Бога, се покоруваат на нашата волја, а вие ниту од Бога се плашите, ниту, пак, ја почитувате христијанската вера“. Потоа ги одвел во својата ќелија и ги поканил на трпеза, и им советувал да го променат својот начин на живот. А тие, откако го измениле својот поранешен живот, се покажале подобри од мнозина; по извесно време почнале и самите да прават такви чудеса.

„Во една друга пригода“, раскажуваше истиот брат, „огромна змија го пустошеше соседниот крај и уништуваше многу стока. Тогаш, сите оние што живеа покрај пустинјата, дојдоа заедно кај Аввата и го молеа да го сотре овој свер во нивниот крај. Но тој, преправајќи се дека не може да им помогне, ги пушти да си одат нажалени. Тој, пак, самиот, станувајќи следниот ден во зори, отиде по трагата на сверот. Кога Аввата по третпат ги свитка колената на молитва, сверот наиде на него со силно шиптење, тресејќи се страшно, напрегајќи се и испуштајќи смрдлив здив. Но Аввата воопшто не се исплаши, туку му се сврте на

демонот и му рече: - Нека те столчи Христос, Синот на живиот Бог, Кој ќе го сотре големиот свер -. Штом го рече тоа, змијата препукна и заедно со крвта, поврати низ устата отров. Кога селаните дојдоа утредента, го видоа големото чудо на светителот и не можејќи да ја поднесат смрдеата од сверот, го закопаа со песок. Тука со нив беше и Аввата, бидејќи тие не се осмелуваа да му се приближат на сверот, иако веќе беше мртов".

"А предходно", продолжи братот, "додека сверот бил уште жив, ненадејно му се појавил на едно дете кое чувало стадо. Преплашено, тоа паднало како мртво и цел ден лежело во полето, близу до пустината. Вечерта го пронашле роднините и, забележувајќи дека сè уште по малку диши, а дека целото е отечно, го однеле кај Аввата. Меѓутоа не знаеле од што е тоа. Кога Аввата се помолил и го намачкал со елеј, детето станало и рассказало што видело. Тоа посебно го поттикнало светителот да го уништи тој свер".

10. За Авва Коприј презвитер и за Патермутиј

Еден презвитер, по име Коприј, имаше манастир недалеку од таму, во пустината. Тој беше свет човек од деведесет години и беше игумен на повеќе од педесет браќа. И тој правеше многу чудеса: исцелуваше болести, правеше многу исцеленија, изгонуваше

демони. А и пред нашите очи направи многу чудеса. Кога нè здогледа и се помоли за нас, тој ни ги изми нозете и нè праша што се случува во светот. Но ние го замоливме најпрво тој да ни раскаже за добродетелите од својот живот, како Бог му ги дал даровите и на кој начин ја стекнал оваа благодат. Без никаква гордост тој почна да раскажува за својот живот и за животите на своите големи претходници, од кои мнозина го надминале и на чиј живот тој се угледувал. „Деца”, - говореше тој - „нема ништо необично во моите дела, во споредба со подвизите на нашите отци“.

11. За Авва Патермутиј

Имаше овде, пред нас, еден отец по име Патермутиј, кој беше првиот монах на ова место, и кој прв почна да носи монашка облека каква што носиме ние. Порано тој бил водач на разбојници, крадец на гробови и незнабожец, познат по зло, сè до своето обраќање кон спасението, кое се случило вака: Една ноќ тргнал тој да краде во манастирот на една девственица и некако се напол на покривот од зградата. Не можејќи да влезе во ризницата, ниту да се врати, тој останал тутка на покривот и размислувал сè до разденување. Бидејќи за момент го фатило дремка, тој на сон како да видел еден цар кој зборува: „Немој веќе на крадење гробови и ситни кражби да ги трошиш

своите трудови и бденија: ако сакаш да го замениш таквиот живот со добродетелен, и да земеш на себе ангелски подвиг, од мене ќе добиеш моќ за тоа". И кога тој радосно се согласил, Царот му покажал тогаш една чета монаси и му рекол да ги следи. Кога се разбудил, тој ја видел девственицата како стои покрај него и му зборува: „Кој си ти човеку, од каде доаѓаш и што ти се случило?" Тој ништо не ѝ одговорил, туку ја замолил да му ја покаже црквата. И кога таа му ја покажала, тој паднал пред нозете на презвитерите, молејќи ги да стане христијанин (т.е. да го крстат), и тие да му најдат место за покајание. Кога го виделе, презвитерите се восхитиле, го упатиле и го поучиле повеќе да не биде разбојник. Тогаш тој ги замолил да ги слушне псалмите и кога слушнал само три стиха од првиот псалм, рекол дека тоа му е доволно за да учи. И останувајќи со нив три дена, отишол право во пустината и поминал три години таму во целодневни молитви и солзи и само дивите билки му биле доволни за храна. А кога повторно дошол во црквата, тој покажал на дело што научил; бидејќи му се дала Божја благодат, како што рекол самиот, да ги разбира Писмата. Презвитерите повторно се восхитиле од неговата преголемата подвигничка жртва, и удостојувајќи го со свето просветување (крштение), го замолиле да остане да живее со нив. Тој, пак, откако останал со нив седум дена, повторно отишол во пустината, минувајќи уште седум години во нејзинта длабочина, и за многу благодати се удостоил овој маж.

Имено, секоја недела наоѓал леб покрај својата глава. Откако ќе се помолел и ќе го земел подарокот, тоа му било доволно до следната недела.

Повторно се вратил од пустината, а на него веќе можел да се види подвигот. Поттикнувал тој и други да му се придржат во таквото живеење. И му пристапило едно момче со желба да му стане ученик. Тој веднаш го облекол во левитон (облека што ја носеле подвижниците во пустината), му ја покрил главата со кукулка и почнал да го раководи во подвижништвото. На грбот му ставил крзно и му ги опашал бедрата со крпа. И оттогаш, кога некој од христијаните ќе умрел, тој бдеел покрај него, грижејќи се околу подготовките за погребот и за самиот погреб. Неговиот ученик, пак, кога ја видел таа негова прекрасна грижа за покојникот, му рекол: „Кога јас ќе умрам, ќе се грижиш ли така и за мене, учителу?” И тој му одговорил: „Ќе се грижам така и за тебе, сè додека не кажеш - доста е”. Не поминало многу време, момчето умрело и зборот на старецот се исполнил. И откако побожно се погрижил за момчето, тој пред сите го запрашал: „Дали добро те погребав, чедо, или уште нешто ти недостасува?” И се чул гласот на момчето, така што сите можеле да слушнат: „Добро е, оче, го исполни ветувањето”. Големото чудо ги восхитило сите присутни, та го прославиле Бога поради него. А старецот повторно заминал во пустината, засолнувајќи се од човечката слава.

Еднаш тој слегол од пустината за да ги посети оние ученици што биле неподвижни поради болест. Еден од нив, како што му било откриено на старецот од Бога, бил пред умирање. Се приближувало ноќ, а Аввата сè уште бил далеку од местото. Бидејќи не сакал ноќе да влегува во селото, за да го одбегне непогодниот час и да ги послуша зборовите на Спасителот: *Одејќе дури има свеќлина, за да не ве оїфаќши мракот* (Јн. 12, 35) и: *Кој оди дење, не се сопина* (Јн. 11, 9), тој, кога видел дека сонцето почнува да заоѓа, веднаш му викнал, зборувајќи: „Во името на Господ Исус Христос, запри го малку твоето патување, додека да стигнам до селото!“ На тие зборови сонцето, кое веќе било зајдено до пола, застанало и не запло сè додека тој не стигнал до селото. А тоа го забележале и жителите; кога Бог го запрел сонцето, тие застанале восхитени и долго гледале како не заоѓа. Кога го виделе Авва Патермутиј како доаѓа од пустината, почнле да го распрашуваат какво е тоа чудо со сонцето. Тој им рекол: „Зар не се сеќавате што кажал Спасителот, говорејќи: *Ако имаше вера колку и синайово зрно, и јо големи дела од овие ќе вршиш*“ (Мт. 17, 20; Јн. 14, 12) Нив веднаш ги обзело страв, а некои од нив останале со него и му станале ученици.

И влегол Аввата во куќата на болниот брат; гледајќи дека е на умирање, тој пришпол до неговата постела, се помолил и откако го бакнал, го прашал дали повеќе сака да отиде кај Бога, или да остане уште

во телото. А овој малку се подигнал и рекол: *Подобро да умрам и да бидам со Христом* (Фил. 1, 23). Да живеам во тело не ми е потребно". „Тогаш", му рекол Аввата, „почивај во мир чедо и моли Му се на Бога за мене". Истиот час болниот паднал на постелата и се упокоил. А сите присутни, потресени од тоа што го виделе, рекле: *Навистина овој бил Син Божји* (Мт. 27, 54)². Подготвувајќи го за погребение, старецот ја поминал целата ноќ во пеење псалми.

Другпат, кога тргнал во посета на еден брат, го видел како тешко се мачи пред смртта, често воздивнувајќи, па му рекол: „Како така неподготвен одиш кај Бога, обременет со мисли што те обвинуваат поради твоето немарно живеење". Братот го преколнувал и го молел да Го смилостиви Бога за да

---

² Ова се зборовите што ги изрекле луѓето што биле сведоци на настаните под Крстот, односно на сето тоа што се случило пред смртта на Спасителот, и се однесуваат на Господ Исус Христос, како Син Божји. Но имајќи го предвид тоа што го рекол Христос, дека секој што *Me прими мене, Go прими и Оној што ме прати* (Мт. 10, 40) и дека секој што живее според Неговото учење, во вера, пост, молитва и подвиг, ќе го добие дарот на восиновување, удостојувајќи се да стане син на Бога по бладодат, според зборовите: *A на сите што Go примија - на сите што веруваа во Неговојот им - им даде моќ да станат чеда Божји* (Јн. 1, 12; види и Гал. 3, 26, Рим. 8, 14) - заб. на превед.

му подари уште малку време да поживее, бидејќи е решен целосно да се поправи. Тој на тоа му одговорил: „Зар сега бараш време за покајание, кога животот ти истекува? Што си правел цел живот? Не можеше ли да ги лекуваш своите стари рани, наместо да стекнуваш нови?“ Но тој продолжил да преколнува, па добил одговор: „Ако во натамошниот живот не додаваш уште зло, и ако навистина се покаеш, тогаш да се помолиме на Христа, затоа што Тој е благ и долготрпелив и ќе ти дарува уште малку живот за да надополниш сè“. И откако старецот се помолил од срце, му рекол: „Еве, Бог ти подарува уште три години во овој живот. Само покај се од длабочината на душата“. Истиот момент, земајќи го за рака, го подигнал и го повел во пустината. И кога се исполниле три години, го довел назад, но не водел веќе човек, туку ангел Христов, така што сите се восхитувале на неговата сила. И му пришло од братството, го седнале оздравениот меѓу нив, а овој цела ноќ им давал поуки. Потоа братот го фатила лесна дремка, па заспал цврсто и се упокоил во сон. Творејќи молитва, старецот убаво го подготвил за погребение и го испратил до гробот.

Раскажуваа дека тој многупати ја преоѓал и водата на Нил, газејќи во неа до коленици. Еднаш, пак, се појавил во собата кај браќата додека вратата била затворена. А и другпат, каде што и да посакал, веднаш се наоѓал таму. Еднаш му раскажувал на братството

дека кога се враќал од пустината, во видение бил издигнат на небесата и видел дека таму монасите ги чекаат такви блага, што не може да ги замисли ниеден ум. И бил тој вознесен со телото во Рајот и видел многу светители. Уште му било дадено, зборувал тој, и од рајските плодови, што го посведочил и со дело. Имено, им покажал на своите ученици една смоква, голема и прекрасна и полна со убав мирис, докажувајќи им дека е вистина тоа што го говори. Презвитерот Коприј раскажуваше дека ја видел таа смоква во рацете на неговите ученици, дека ја бакнал и дека се воодушевил од нејзиниот мирис. „Многу години“, додаде тој, „таа остана кај неговите ученици и тие ја чуваа, изнесувајќи ја кога тоа беше потребно. Зашто тоа беше големо чудо. Болниот требаше само да ја помириса и неговата болест веднаш исчезнуваше“.

Во почетокот на своето пустинско патешествие, откако Авва Патермутиј поминал пет недели не вкусувајќи храна, се появил пред него во пустината човек, кој со себе имал леб и вода; и откако му ги дал за да се поткрепи, тој исчезнал. Друг пат, пак, демонот му ги покажал ризниците на фараонот полни со чисто злато. Нему овој свет маж му рекол: *Твоите юари нека загинаш со тебе* (Дела 8, 20).

„Вакви и многу други големи работи“, ни рече презвитерот Коприј, „направи нашиот отец Патермутиј, творејќи знаци и чудеса. И уште многу такви

имаше пред нас за кои *свейтой беше недосйтойен* (Евр. 11, 38). И што има чудно во тоа што ние како мали правиме толку малку - хроми и слепи лечиме - кога во тоа успеваат и лекарите со својата уменшност".

Меѓутоа, додека презвитерот уште ни раскажуваше за тоа, еден од нашите браќа, кој не веруваше на неговите зборови, задрема и виде во неговите раце прекрасна книга, испишана со златни букви и еден човек со побелена коса, кој му пријде и со закана му рече: „Зашто ти не го слушаш читањето, туку дремеш?" Преплашениот брат раскажа на латински што слушнал и што видел. Додека ни го кажуваше ова, дојде еден селанец со кошница полна песок и почека братот да го заврши своето кажување. Го прашавме презвитерот: „Што сака овој селанец со песокот?" Аввата одговори: „Деца, не би требало да се фалиме пред вас, ниту да ви раскажуваме за славните дела на отците, за да не се возгордееме во умот и да не се лишшиме од наградата. Но бидејќи вие, доаѓајќи од далеку, покажавте толкава ревност и жед за духовна корист, јас нема да ве оставам без поука, туку во присуство на братството ќе ви раскажам што има направено Бог преку нас.

Соседната област беше неплодна и селаните што беа сопственици ја посејаа со жито, но можеа да ожнеат одвај двапати повеќе од посеаното, затоа што во класот се појавуваше црв и ја сотираше целата жетва. Земјоделците, кои ние ги научивме и ги

воведовме во христијанство, не молеа да се помолиме за нивната жетва. Јас им реков: „Ако имате вера во Бога, вам и овој пустински песок ќе ви донесе род“. А тие во тој час ги наполнија пазувите со овој песок, по кој ние сега газиме, и ни го донесоа со молба да го благословиме. Откако се помолив да им биде според нивната вера, тие заедно со житото го рассеја и песокот по сите полиња, и гледај чудо: нивната земја стана поплодна од секоја област во Египет. Така, навикнати тоа да го прават, тие секоја година ни доаѓаат со истата молба.

„Уште едно големо чудо“, продолжи Аввата, „Бог благоволи да направи преку мене во присуство на мнозина. Кога во една пригода стигнав во градот, сртнав таму еден манихеец (еретик) кој го мамеше народот. Бидејќи пред народот не можев да го убедам, јас ѝ се обратив на толпата и реков: - Запалете оган на плоштадот и ние двајцата ќе влеземе во него: кој од нас ќе остане неповреден од пламенот, неговата вера е вистинска. Тоа и се направи: народот набрзина наложи оган и заедно со мене го повлече и манихеецот. Но манихеецот рече: - Нека секој од нас одделно влезе во огнот; а ти си должен прв да влезеш, бидејќи ти го предложи тоа. Тогаш јас, осенувајќи се со името Христово, влегов во огнот, и огнот се раздели на две страни и воопшто не ме повреди, иако останав во него половина час. Кога го виде чудото, народот почна да вика и да го принудува манихеецот да влезе во огнот,

но тој преплашен, не сакаше. Тогаш народот го дофати и го турна во огнот; и бидејќи огнот го зафати целиот, со погрдни зборови го истераа од својот град, а народот извикуваше: - Измамникот би требало жив да се запали! А мене народот ме зеде на раце и славејќи Го Бога, ме однесе во црквата".

"Во една пригода, кога поминував покрај незнабожечки храм, некои незнабошци им принесуваа жртва на своите идоли. Јас им реков: - Зошто вие, разумни суштства, принесувате жртви на неразумни созданија? Со тоа вие станувате понеразумни од нив. И бидејќи моите зборови беа вистинити, тие во тој час појдоа по мене и поверилаа во Спасителот Христос".

"Едно време имав градина близу до полето, заради браќата кои нè посетуваа. Ја обработуваше еден сиромав. Еднаш се вовлекол таму некој незнабожец за да украде зеленчук. Откако го укral, тој си отишол дома, но три дена никако не можел да го свари, оти водата никако не се загревала, и зеленчукот во котелот останал таков каков што бил земен. Тогаш човекот, вразумувајќи се, ни го донесе зеленчукот и нè молеше да му го простиме гревот, исповедајќи дека ќе стане христијанин. Така и стана. Во тоа време ни дојдоа браќа од страна, па овој зеленчук што ни го донесе тој, ни дојде како порачан за нив. Откако јадевме од тој зеленчук, му заблагодаривме на Бога за двојната радост, т.е. за спасението на братот и за нахранувањето на браќата".

11. За Аввите: Сур, Исаија, Павле и Анувиј

Во една пригода, ни раскажуваа, се состанале на една река Авва Сур, Авва Исаија и Авва Павле, луѓе благочестиви и вистински подвигници, и тргнале заедно да го посетат големиот исповедник Авва Анувиј. Тој живеел далеку од нив, на три дена одење. И си рекле еден на друг: „Нека секој од нас го покаже својот начин на живот и како Бог го прославил во овој живот“. Авва Сур им рекол: „Молам од Бога дар, со силата на Духот лесно да стигнеме на местото“. Само што се помолил, истиот момент се појавил спремен брод и дувнал погоден ветер, па тие за миг се нашле таму каде што сакале, иако пловеле низводно.

Авва Исаија им рекол: „Што има чудно во тоа, пријатели, ако сртнеме човек, кој ќе ни го раскаже животот на секого од нас?“

Авва Павле, пак, рекол: „А што ако Бог ни открие дека по три дена ќе го земе Авва Анувиј кај себе?“ Кога дошле до местото каде што живеел Авва Анувиј, овој свет човек им излегол во пресрет и ги поздравил. А Авва Павле му рекол: „Раскажи ни ги своите славни дела, бидејќи задутре ќе заминеш кај Бога.“

Авва Анувиј им рекол: „Благословен е Бог, Кој и мене ме извести за тоа, како што ми кажа и за

вашата посета и за вашиот живот". Откако им раскажал за нивните подвизи, тој почнал да раскажува и за своите подвизи, говорејќи: „Од првиот миг кога почнав да го исповедам на земјата името на Спасителот, лага не излезе од мојата уста, ниту се хранев со земна храна, туку ангелот секојдневно ме хранеше со небесна храна; ниту во моето срце никна желба за нешто друго освен за Бога; ниту скри Бог од мене нешто од она што се случува на земјата; ниту светлината зајде во моите очи, зашто барајќи го Бога, ни дење спиеј, ни ноќе се одморав, а ангелот секогаш беше покрај мене, покажувајќи ми ги светските сили; светлината на мојот ум не се гаснеше; сè што барав од Бога, веднаш добивав; често гледав безброј ангели како стојат пред Бога; ги видов хоровите на праведниците, видов многу маченици, видов како сите тие го прославуваат Бога; го видов Сатаната, предаден на оганот; ги видов неговите ангели во маки; ги видов праведниците што се радуваат постојано".

Откако три дена им го раскажувал тоа, а и многу други работи, Авва Анувиј ја предал душата. Ангелите и хоровите на мачениците веднаш ја прифатиле неговата душа и ја однеле на небо, додека браќата гледале и ги слушале нивните песни.

12. За Авва Елис

Друг Авва, по име Елис, кој уште од детството се подвизувал во добродетели, честопати на соседните братства им носел оган во прегратките, поттикнувајќи ги да напредуваат во правење чудеса, говорејќи им: „Ако вистински се подвизувате, тогаш покажете ги чудесата на добродетелта“. Кога еднаш беше во пустината, тој посака мед. И веднаш најде саке под еден камен, и рече: „Бегај од мене развратна желбо, затоа што е пишано: *Живејши ѝо Духот, и желбишне на щелото ваше нема да ѝ извршуваши*“ (Гал. 5, 16), и оставајќи го сакето, замина. Еднаш, пак, откако три недели беше постел во пустината, тој најде расфрлано овошје и рече: „Нема да го јадам, ниту ќе го допрам ова овошје, за да не го соблазнам својот брат, односно душата своја; затоа што е напишано: *Не само од леб ќе живее човекот*“ (Мт. 4, 4). Постеше уште една недела, па најпосле задрема. На сон му се јави ангел и му рече: „Стани и јади што ќе најдеш“. Тој стана и обсирајќи се околу себе, здогледа извор и околу него раскошни билки. Тој зеде од водата и од билките; и потоа тврдеше дека никогаш не вкусил нешто повкусно. Наоѓајќи, пак, во тоа место мала пештера, тој помина во неа неколку дена без храна. Кога конечно почувствува потреба од храна, тој ги преклони колената и почна да се моли, и веднаш му беа принесени разновидни јадења, и топол леб, и маслинки

и разно овошје. Во една пригода тој ги посети своите браќа и откако ги посоветува за многу нешта, побрза во пустината, носејќи со себе некои потребни работи. А кога здогледа диви магариња како пасат, тој им раче: „Во името на Христос нека ми пријде веднаш едно од вас и нека го понесе овој мој товар“. И веднаш му притрча едно од нив. И префрлувајќи го товарот преку него, тој го јавна и за еден ден стигна во својата пештера. А кога ги изнесе на сонце лебот и овошјето, дојдоа, како по обичај, некои зверови на изворот, и само што го допреа лебот, тие умреа.

Една недела, тој дојде кај некои монаси и им рече: „Зошто денес не се собравте на богослужба? Тие му одговорија дека не дошол презвитерот, кој живее од онаа страна на реката. Тој им рече: „Јас ќе одам и ќе го повикам“. Тие му рекоа дека е невозможно да се премине реката, бидејќи е длабока. Уште додадоа дека тука живее огромен звер, крокодил, кој има сотренено многу луѓе. Но Аввата веднаш стана и без колебање отиде до реката. Во тој момент зверот, земајќи го на својот грб, го пренесе на другиот брег. А кога го најде презвитерот во полето, го замоли да не ги остава браќата. Овој, пак, гледајќи го облечен во партали, сошиени од многу крпеници, го запраша од каде му се тие партали, и додаде: „Брату, колку е убава, преубава облеката на твојата душа!“ И восхитувајќи се на неговото смиреномудрие и сиромаштво, тој појде по него до реката. Но бидејќи не најдоа чамец, Авва Елис

почна силно да вика по крокодилот. На неговиот повик, крокодилот веднаш се појави и им го подметна својот грб. Аввата го молеше презвитерот да дојде со него, но овој, кога го здогледа сверот, се исплаши и побегна назад. Тој и браќата од онаа страна на реката со ужас набљудуваа како Аввата на сверот ја преоѓа реката. Штом излезе на брегот, тој го поведе сверот со себе и му рече дека е подобро да умре, па така да претрпи казна за душите што ги усмртил. Во тој момент сверот падна и издивна.

Аввата помина три дена кај браќата и цело време ги учеше на Божјите заповеди и им ги откриваше нивните тајни желби. Еден, зборуваше тој, страда од блудни мисли, втор од суета, трет од злоба, четврт, пак, од гнев; еден го нарекуваше кроток, друг - миролубив; кај еден ги изобличуваше пороците, кај друг ја фалеше добродетелта. Слушајќи го тоа, тие се чудеа и кажуваа дека навистина е така. Потоа тој им рече: „Пригответе зеленчук, зашто денес ќе ни дојдат многу браќа“. И навистина, додека тие го приготвуваа зеленчукот, дојдоа браќа и се поздравија со нив.

Еден од ова братство, сакајќи да се спаси во пустината, го молеше Аввата да живее со него. А кога Аввата му рече дека тој нема да биде во состојба да ги поднесе искушенијата од демоните, овој почна упорно да тврди дека сè ќе поднесе. Авва Елис го прими и му заповеда да живее во друга пештера. Демоните почнаа да го запреметуваат со срамни помисли; потоа го

нападнаа ноќе и почнаа да го дават. Тој истрча од пештерата и му раскажа на Аввата што му се случи. А Аввата, обележувајќи го местото со прст, му заповеда отсега тутка да живее без страв.

Еднаш, кога во пештерата им снема леб, дојде ангел со лик на брат и им донесе храна. Во друга пригода, пак, Аввата го бараа десетина браќа и седум дена талкаа во пустината без храна. Кога ги пронајде, Аввата им заповеда да се одморат во пештерата. Кога тие му спомнаа за храна, тој, немајќи ништо со што би ги понудил, рече: *Бог е моќен во пустината да пригответи трпеза* (Пс. 77, 19). И додека уште се молеа, се појави еден убав младич и тропна на вратата. Тие отворија и видоа момче со кошница, полна со леб и маслинки. Примајќи го тоа, тие почнаа да му благодарат на Господа; а момчето веднаш стана невидливо.

Откако Авваа Коприј ни го раскажа тоа и многу други чудесни работи, и со љубов нè дочека, нè одведе во својата градина и ни ги покажа палмите и другите родни дрвја, кои самиот ги засадил во пустината, побуден од верата на селаните, на кои им рекол дека и пустината може да им носи род на оние што имаат вера во Бога. „Зашто”, зборуваше тој, „кога видов дека тие засеаја песок и полето им стана плодно, тогаш и јас постапив така, и успеав“.

13. За Авва Апелиј презвитер и Авва Јован

Во горните краишта ние видовме и друг презвитер, човек праведен, по име Апелиј. Тој најпрвин бил лимар, а потоа станал подвижник. Еднаш кога му дошол ѓаволот во лик на жена, а тој во тоа време правел некои бакарни предмети за монасите, зграбил со рака од растопеното железо во органот и ѝ ги испекол лицето и телото. А браќата слушале како лелека таа во ќелијата. Оттогаш овој човек зема растопено железо и тоа не го повредува. Тој нè прими многу љубезно и еве што ни раскажа за богоугодните луѓе кои беа со него и кои се живи и сега.

„Има во оваа пустина еден наш брат, по име Јован, кој не е човек од нашиот век, бидејќи со своите добродетели тој ги надминува сите сегашни монаси. Него скоро никој не може да го пронајде, зашто постојано преоѓа од едно место во пустината на друго. Најпрвин тој стоеше три години под една карпа, молејќи се непрестано; за сето тоа време никогаш не седна, ниту легна да спие, туку стоејќи ќе дремнеше по малку. Само во неделните денови примаше Евхаристија, што му ја носеше презвитерот, и ништо друго не јадеше. Еден ден Сатаната, земајќи го на себе ликот на презвитерот, брзо дојде кај него, правејќи се како да сака да му даде причест. Но блажен Јован го препозна и му рече: - *Тајко на секаква лага и злоба,*

нејријашелу на секаква Правда (Дела 13, 10), ти не само што не престануваш да ги измамуваш душите на христијаните, туку се осмелуваш да им се потсмеваши и на Пречистите Тајни? Ѓаволот му одговори: - За малку ќе те уловев, зашто така измамив еден од твоите браќа и лишувајќи го од разум, го доведов до лудило. Многу праведници долго се молеа барем малку да му се врати умот. Велејќи го тоа, демонот си отиде од него.

Кога неговите нозе се разранија и загноија од долгото неподвижно стоење, му се јави ангел и допирајќи се до неговата уста, рече: „Господ ќе биде твојата вистинска храна, и Светиот Дух - твојот вистински пијалок. Но доста ти е засега од духовното пиење и од духовната храна, за да не ги повратиш од презасленост.“ И исцелувајќи го, го симна од она место. Потоа тој почна да патува по пустината, хранејќи се со билки. Во неделните денови доаѓаше на старото место заради примање на причест.

Откако измоли од превзитечот малку палмини гранки, тој од нив направи колани за стока. Кога еден фатен човек сакаше да појде кај него заради исцелување, само што го јавна магарето и само што ги допре своите нозе до коланот, направен од светителот - во истиот час оздраве. Понекогаш Аввата им праќаше благослов на болните и тие веднаш се ослободуваа од својата болест.

Еднаш му беше откриено дека некои од браќата не водат правилен живот во неговите манастири. Тогаш тој преку презвитецот им напиша во писмо дека некои од нив живеат мрзеливо, а други, пак, се грижат за добродетелите. И се покажа дека навистина било така. Им напиша тој на отците и дека некои од нив не се грижат за спасение на браќата, а некои грижливо ги одвраќаат од зло. Притоа им соопшти на какви казни се подложуваат едните, а со какви почести се удостојуваат другите, И уште, повикувајќи ги кон поголемо совршенство, тој ги поттикнуваше од сетилното да преминуваат кон духовното, затоа што веќе е време да почнат да водат таков живот. „Затоа што ние“, говореше тој, „не треба засекогаш да останеме деца и нејаки, туку треба да пораснеме, да се искачуваме кон посоворшени сфаќања, да достигнеме машка возраст и да се здобиеме со најголеми добродетели“.

Покрај ова, отците ни раскажаа и многу други работи за Авва Јован, но сите нив, поради нивната необичност, ние не ги запишавме, не затоа што не се вистинити, туку поради неверието на некои. Лично ние сме наполно уверени во вистинитоста на тоа, затоа што едно исто ни раскажуваа многу свети луѓе, кои со свои очи го виделе сето тоа.

14. За Авва Пафнутиј

Ние видовме и едно друго место каде што живеел отшелникот Пафнутиј, човек голем и добродетелен, кој неодамна се претставил во околината на Ираклија Тиваидска. За него многу се зборуваше.

По долгото подвизување, Пафнутиј го замолил Бога да му открие на кого од светите подвижници наликува тој. Му се јавил ангел и му рекол: „Ти наликуваш на тој и тој свирач, кој живее во градот“. Пафнутиј поитал кај тој свирач и го прашувал за неговиот начин на живот и за делата. Свирачот му рекол (што било вистина) дека тој бил човек грешен, и пијаница, и блудник, и дека неодамна престанал да биде разбојник и станал свирач. А кога Пафнутиј почнал подробно да го испрашува какво добро тој воопшто има направено, овој му одговорил дека не знае за никакво свое добро, освен што еднаш, додека сè уште бил разбојник, тој спасил една христијанска девојка од разбојници што сакале да ја обесчестат и ја вратил во селото. Во една друга пригода, продолжил свирачот, сретнав една убава жена како талка во пустината, бегајќи од слугите и судиите на градонаачалникот поради државните долгови на својот маж, и како ја оплакува својата судбина. Јас ја прашав зошто плаче. - Господине, не прашувај ме ништо, рече таа, - не се распрашувай ниту за мојата неволја, туку земи ме како своја слугинка и води ме каде што сакаш.

Откако во овие две години многупат го претепаа мојот маж поради државен долг од триста златници, и го затворија во зандана, а моите три премили деца ги продадоа, јас се спасувам со бегање, преоѓајќи од место во место. И бидејќи често ме фаќаа и секојпат немилосрдно ме тепаа, јас сега скитам по пустината и веќе трет ден ништо не сум каснала". Јас се сожалив на неа, продолжил тој, ја доведов во пештерата, и дадов триста златници и ја испратив до градот. Така ги ослободив и неа, и нејзините деца и нејзиниот маж. Пафнутиј му рекол: Јас не знам дали сум направил нешто слично во својот живот; но ти, секако, си слушал за мене дека сум прочуен по подвижништвото, затоа што не сум го поминал животот во мрзеливост. И Бог ми откри дека ти не си ништо помал од мене по добрите дела. Кога Бог така се грижи за тебе, брату, ти немој да ја запоставиш својата душа". Свирачот во истиот момент ја фрлил свирката од раце и, заменувајќи ја хармонијата на музичката песна со духовната мелодија, тргнал по овој човек во пустината. И тука се подвизувал три години, според своите сили, поминувајќи го времето на својот живот во славословија и молитви, и така се упокоил, се преселил на небото и се вброил во хоровите на светителите и во редот на праведниците.

Откако го испратил кај Бога овој усрден подвижник на добродетели, Авва Пафнутиј заживеал уште посовршено од порано, и пак го замолил Бога да

му открие на кого од светителите личи тој. И пак му се огласил глас од Бога: „Ти си сличен на старешината на соседното село". Пафнутиј веднаш се упатил кај него. Кога затропал на неговата врата, овој излегол и според обичајот, го примил гостинот. Откако му ги измил нозете, тој приготвил трпеза и го понудил да јаде. Но Пафнутиј почнал да го расправшува за неговите дела, говорејќи: „Човеку, раскажи ми како го поминуваш животот, затоа што Бог ме извести дека ти многу монаси си надминал". А овој му одговорил дека бил грешен човек и дека бил недостоен дури и за името монашко. Но, бидејќи Пафнутиј упорно настојувал, овој човек му одговорил: „Јас немам потреба да ти кажувам за своите дела, но затоа што дојде по Божја волја, ќе ти раскажам за себе. Еве, веќе триесет години сум разделен од жената, откако со неа проживеав само три години и добив со неа три сина, кои им служат на моите потреби. До денешен ден го немам напуштено гостопримството. Никој од селаните не може да се пофали дека подобро од мене нагостил страници. Ниту еден сиромав или, пак, странец, не излегол од мојот дом со празни раце, туку добил сè што му е потребно за пат. Не сум пропуштил во ниеден случај да пружам утеха на натажениот сиромав. Не сум бил пристрасен кон својот син на суд; туѓи плодови немаат влезено во мојата кука, немаше непријателство, а јас да не се појавев таму како миротворец; никој ги нема прекорено моите синови за недолични постапки; моите стада немаат допрено туѓи плодови;

не ги засејував своите ниви прв, туку тоа го оставав на другите, а јас се користев само со она што ќе преостанеше; не сум дозволил богат да угнетува сиромав; целиот свој живот не сум навредил никого, ниту за некого сум изнел лошо мислење. Ете што сум направил, колку што помнам, по волјата Божја". Кога слушнал за добродетелите на овој човек, Пафнутиј го прогрнал и рекол: *Нека ќе благослови Господ од Сион, и ќе ги гледаш добрашта ерусалимски* (Пс. 127, 5). Тебе ти недостасува главната добродетел: премудро знаење за Бога, кое не можеш да го стекнеш без напор и ако не се одречеш од светот, не го земеш крстот и не појдеш по Спасителот". Кога го слушнал тоа, овој човек не ни помислил на својот имот, туку веднаш тргнал по Авватата во гората.

А кога дошле до реката и не напле чамец, Авва Пафнутиј му наредил да ја прегази реката на место каде што не ја газел никој, зашто таму било многу длабоко. Тие преминале така што водата им била само до појас. Тогаш Авва Пафнутиј го оставил овој човек на едно место, а самиот, оддалечувајќи се од него, го молел Бога да стане подобар од ваквите луѓе. По некое време Авва Пафнутиј видел како ангелите ја зеле душата на овој човек, славејќи го Бога и велејќи: *Блажен е оној кого Ти си го избрал и примиш; он ќе живее во Твоите дворови* (Пс. 64, 4; 118, 165). А светителите одговарале и воскликувале: *Голем е мирот кај оние, кои го сакаат Твојот закон* (Пс. 118,

165). Тогаш Авва Пафнутиј дознал дека овој човек се упокоил.

Продолжувајќи неуморно да се моли на Бога и уште повеќе да пости, Пафнутиј пак го замолил Бога да му открие, на кого му е сличен. И пак му рекол гласот Божји: „Ти си налик на *трговец кој бара убави бисери* (Мт. 13, 45). Туку стани и не чекај - ќе те сртне човекот на кого ти наликуваш“. Кога се симнувал од гората, тој видел еден трговец, Александриец, човек благочестив и христольубив, кој тргувал со дваесет илјади златници, кој имал сто брода, и во тој момент се враќал од Горна Тиваида. Целиот свој имот и сиот свој приход од трговијата тој ги раздавал на сиромашните и на монасите. И овојпат, тој, заедно со своите синови, му носел на Авва Пафнутиј десет вида на зеленчук. „Што е тоа, пријателе?“, го запрашал Авва Пафнутиј. А тој му одговорил: „Тоа се плодовите на трговијата, кои се принесуваат на Бога, заради поткрепа на праведните“. „Што“, му рекол Авва Пафнутиј, зар ти нема да го примиш нашиот (монашки) призив?“ А кога овој признал дека тоа многу го посакува, Авва Пафнутиј му рекол: „До кога ќе се занимаваш со земна трговија, не преземајќи ја небесната? Остави го тоа на другите, а ти самиот, додека времето е така благопријатно, појди по Спасителот, кај Кого по кратко време и ќе стигнеш“. Не колебајќи се ни најмалку, трговецот им наредил на своите синови да им разделат на сиромашните сè што му останало, а самиот

попол во гората, се затворил на она место каде што пред него се подвизувале двајца и непрестано се молел на Бога. По малку време, тој го оставил телото и станал жител на небото (т.е. се претставил).

Откако и овој човек го испратил на небо, Авва Пафнутиј, немајќи повеќе сила да се подвизува, најпосле почнал и самиот да заминува со душата. Тогаш пред него повторно застанал ангелот и му рекол: „Дојди, најпосле и ти во вечните населби, блажен оче, зашто пророците дојдоа да те примат во својата средина. Тоа порано не ти беше откриено, за да не се погордееш и така да се лишиш од своите заслуги“. Откако проживеал уште еден ден и сè им раскажал на некои презвитери, кои по откровение биле дојдени кај него, Пафнутиј му ја предал својата душа на Бога. Презвитерите јасно виделе како го примаат хоровите на праведниците и ангелите кои го слават Бога.

15. За Авва Питирион

Во Тиваида видовме една висока гора, што се наоѓа покрај река и што е многу страшна и каменита. Во пештерите на таа гора живееја монаси. Кај нив настојник беше некој човек по име Питирион, еден од учениците на Авва Антониј (Велики), третиот по ред

од оние што живееле на ова место. Тој истерувал демони, а често правел и други чуда. Кога го зазел местото на Авва Антониј и неговиот ученик Авва Амон, тој ги примил во наследство и нивните благодатни дарови.

Тој долго разговараше со нас за многу работи, но со особена сила зборуваше за разликувањето на духовите, и тоа дека некои од нив ги демнат нашите страсти и често ги обраќаат кон зло. „Затоа деца“, - ни зборуваше тој, „кој сака да истерува бесови, треба најпрвин да ги покори страстите. Зашто, кој каква страст ќе победи, таков бес и ќе може да изгонува. Треба малку по малку да ги покорите страстите, за да ги протерате демоните на тие страсти. На пример: демонот предизвикува чревоугодие (угодување на стомакот); ако, значи, го совлададете чревоугодието, ќе го истерате и неговиот демон.“

Овој подвигник јадеше само двапати неделно, во недела и четврток и тоа чорба од брашно и бидејќи беше навикнат на неа, не можеше да зема друга храна.

16. За Авва Евлогиј презвитер

Видовме и друг презвитер, по име Евлогиј, кој за време на принесувањето Дарови на Бога (т.е. Света

Литургија) добиваше таква благодат на познание, што ги знаеше мислите на секој монах кој пристапуваше кон Светите Тајни. Често се случувало тој да запре некои монаси, кои сакале да пристапат кон олтарот, говорејќи им: „Како се осмелувате да пристапите кон Светите Тајни, кога имате лоши мисли? Ете, ти ноќеска си имал нечиста, блудна мисла“. Некои, зборуваше Аввата, во себе мислат дека нема разлика во тоа дали некој грешен или праведен ќе пристапи кон Светите Дарови. Други, пак, со сомневање пристапуваат кон Светите Дарови, мислејќи: дали ќе ме осветат кога ќе им пристапам? Затоа, оддалечете се некое време од Светите Тајни и од сè срце покажте се, за да добиете отпуштање на гревовите и за да станете достојни за заедницата со Христа. Ако, пак, најпрвин не ги очистите своите мисли, не можете да пристапите кон благодатта Христова.

17. За Авва Исидор

Во Тиваида видовме и манастир на некој Исидор, ограден со голем сид од камења, во кој живееја илјада монаси. Внатре имаше и бунари, и градини и сè што им беше потребно, затоа што никој од монасите никогаш не излегуваше оттаму. Овде вратар беше еден презвитер, кој никому не дозволуваше да излезе, ниту, пак, некому допушташе

да влезе, освен на оној што ќе изјавеше желба да остане таму до својата смрт. Оние странци кои доаѓаа во манастирот, тој ги примаше и нагостуваше во малата гостоприемница, до манастирската капија, а наутро ќе ги благословеше и ќе ги испратеше со мир. Само двајца презвитери, кои управуваа со работите на браќата, излегуваа и им донесуваа сè што им беше потребно. Презвитерот, кој беше вратар, ни зборуваше дека сите што живеат во манастирот се толку свети, што можат да прават чудеса и дека никој од нив нема боледувано пред смртта. Кога, пак, некому ќе му дошло време да се упокои, тој претходно го известувал братството за тоа и легнувајќи, ќе се упокоел.

18. За Авва Серапион

Во Арсиноитскиот крај видовме презвите, по име Серапион, настојател на многу манастири и игумен на големо братство, кое броеше околу десет илјади дупши. Братството имаше развиено голема економија. За време на жетвата, сите тие му ги носеа на Авватата своите плодови, што ги добиваа како плата за жетвата: секој по сто и шеесет оки жито. Авватата го користеше сето тоа за помагање на сиромашните, па така никој во околината не трпеше од немаштијата. Уште повеќе, жито им беше праќано дури и на сиромашните во

Александрија. Воопшто, и погоре споменатите отци и сите што живеат на секаде по Египет, не забораваат да го прават истото, туку од заработка на братството им испраќаат на сиромашните во Александрија бродови полни со жито и облека, затоа што ретко кој од браќата страда од недостаток на овие работи.

Видов во околната на Вавилон и Мемфис многу свети отци и неброено мнозинство монаси, наоружени со сите добродетели. Ги видов и ризниците на Јосиф³, во кои тој го собирал житото.

19. За Авва Аполониј маченик

Постоеше во Тиваида монах по име Аполониј. Тој покажа многу чуда во својот возвишан живот и беше удостоен со ѓаконство, затоа што во сите добродетели ги надмина луѓето што се прославиле. За време на прогонот на христијаните, тој ги храбрение

---

³ Станува збор за Јосиф, еден од синовите на старозаветниот патријарх Јаков, кој откако бил продаден од своите браќа на некои трговци од Египет и откако точно ги протолкувал соновите на фараонот, бил поставен за заповедник над целиот Египет (I Мојс. 41) - заб. на прев.

Христовите исповедници и многу направи за мачениците, додека најпосле и самиот не беше фатен и фрлен во темница. Тука му доаѓаа најбезобзирни незнабоищи и му зборуваа многу погрдни зборови и богохулства.

Меѓу нив се наоѓаше и еден музичар, човек познат по своите злодела. Тој му пријде на Авва Аполониј и почна да го навредува, нарекувајќи го бедник, тврдоглав, измамник. Зборуваше дека сите луѓе го мразат Авва Аполониј и дека тој треба што пос코ро да умре. Авва Аполониј му рече: „Господ нека ти се смилува, човеку, и нека не ти го земе за грев тоа што ми го рече“. Кога го слушна тоа музичарот, кој се викаше Филимон, беше поразен до дното на душата од зборовите на Авва Аполониј. И веднаш побрза кај судот, застана пред судијата и му рече во присуство на народот: „Неправда правиш судијо, зашто мачиш богољубиви и невини луѓе. Христијаните ништо лошо не прават и ништо лошо не зборуваат, туку и своите непријатели ги благословуваат“. Кога го слушна, судијата најпрвин помисли дека тој се преправа и се шегува. Но кога овој продолжи, судијата му рече: „Ти си побудалел човеку, и си се симнал од умот“. „Не сум побудалел, неправеден судијо“, рече Филимон, „јас сум христијанин“. Тогаш судијата, заедно со народот, се обиде да го придобие со разни ласкави зборови, но гледајќи дека е непопустлив, го стави на разновидни маки. Судијата кој имаше наредено да го фатат Авва

Аполониј и да го навредуваат на секаков можен начин, нареди да го тепаат како измамник. А Авва Аполониј му рече: „Судијо, јас би сакал и ти и сите овде присутни, да ме следите во мојата заблуда“. Кога тој го рече ова, судијата нареди и него и Филимон да ги фрлат во оган, пред очите на целиот народ. Кога двајцата беа во пламен, а судијата беше присутен, блажен Аполониј повика кон Бога, за да слушне сиот народ и судијата: *Не ѝ предавај ја на зверовите душите на оние кои се надеваат на Тебе* (Пс. 73, 19), туку покажи ни се јавно". И гледај: се спушти светол облак, полн со роса, ги покри двајцата маченици, а огнот се изгаси. Запрепастениот народ и судијата повикаа: „Еден е Богот христијански!“ Но некој злобен човек го извести за ова градоначалникот на Александрија. Овој одбра лоши и сурови чиновници и стражари и ги испрати да ги доведат врзани судијата и Филимона. Со нив ги поведоа и Авва Аполониј и некои други исповедници. За време на патувањето слезе благодат на Авва Аполониј и тој почна да ги поучува војниците. А кога тие омекнаа - поверуваа во Спасителот и сите единодушно се јавија на суд како заробеници заради Христа. Гледајќи ги и согледувајќи ја непоколебливоста на нивната вера, градоначалникот нареди сите да ги фрлат во морската длабочина. Тоа за нив стана симбол на крштевање. Кога нивните близки ги пронајдоа нивните тела исфрлени на брегот, им приготвила заедничка гробница, каде што и до ден денес се случуваат многу чуда.

Таква благодат имаше во Авва Аполониј, па што и да помолеше од Господа веднаш добиваше; толку беше почитуван од Спасителот. Ние ги видовме него и другите што пострадаа со него и се молевме за време на нивното страдање. А потоа, откако му се поклонивме на Бога, ги целивавме и нивните тела во Тиваида.

20. За Авва Диоскор

Видовме и друг презвитер во Тиваида, по име Диоскор, отец на стотина монаси. Кога овие монаси се подготвуваа да пристапат кон Светите Тајни, тој им зборуваше: „Внимавајте, никој од вас, кој ова ноќ имал нечисти соништа, да не се осмели да им пристапи на Светите Тајни и никој да не заспие со нечисти мечти. Она што се случува без мечтаенje, се случува не по желба на човекот, туку само од себе, без учество на волјата, затоа што доаѓа од природата, од изобилието на материјалното и затоа не се смета за грев. А мечтаенјето зависи од слободната волја и сведочи за нечистотијата на душата. Затоа, монахот е должен да го победува законот на природата и да не се предава ни најмалку на телесна нечистотија, туку да го исцрпува своето тело и да не му допушта да се здебели. Да се потрудиме да го измориме телото со долг пост, инаку тоа ќе нè дразни на нечисти желби. А монахот

никогаш не треба да дозволи до него да се допрат нечисти желби, бидејќи - по што би се разликувал тогаш од мирјаните? Ние често гледаме дека и мирјаните се воздржуваат од задоволства, заради телесно здравје или од некои други причини; не треба ли дотолку повеќе монахот да се грижи за здравјето на душата, на умот и на духот?

21. За Нитриските монаси

Дојдовме и во Нитрија, каде што видовме многу големи отшелници (пустиници). Едни од нив беа староседелци, а други придојдени. Едните ги надминуваа другите во добродетели и ревносно се натпреваруваа во подвигништво, покажуваа секаква добродетел и се надминуваа еден со друг во начинот на живот. Едни од нив се занимаваа со созерцание, а други - со практична дејност. Некои од нив, гледајќи дека од далеку доаѓаме низ пустината, ни излегоа во пресрет со вода, други нозете ни ги измија, трети ни ја исчистија облеката, четврти ни понудија јадење. Некои нè поучија кон добродетели, а некои - кон созерцание и богопознание. Секој од нив се трудеше да ни биде од корист во нешто. И кој може да ги искаже сите нивни добродетели, затоа што навистина е невозможно да се зборува за нив, на начин кој им прилега.

Тие живеат во пустината и ќелиите им се толку оддалечени една од друга, што тие не можат на таа далечина ни да се распознаат еден со друг, ниту да видат, ниту, пак, да чујат што зборува другиот. Сите тие живеат поединечно - во доброволен затвор. Единствено во сабота и недела се собираат во црквите и се посетуваат еден со друг. Многу од нив честопати и по четири дена не излегуваат од своите ќелии, така што се гледаат еден со друг само на црковните собири. Некои од нив доаѓаат на овие собири од далечина, од три или четири милji; толку оддалечено живеат тие еден од друг. Меѓу нив, пак, постои таква меѓусебна љубов и кон останатите браќа, што ако некој би изразил желба да се спасува заедно со нив, секој би побрзал да му ја даде својата ќелија на користење.

Таму видовме и еден отец по име Амониј. Тој имаше извонредни ќелии, двор, бунар и друг потребен имот. Кога ќе му дојдеше некој брат кој сака да се спасува, и ќе побараше да му најде ќелија за живеење, Авва Амониј веднаш ќе си заминеше оттаму, заповедајќи му на братот да остане во неговите ќелии, сè додека тој не најде за него соодветно живеалиште. И откако ќе му ги оставеше на братот своите ќелии и својот имот, тој заминуваше далеку и се затвораше во некоја мала ќелија. Кога ќе дојдоа многу од оние што сакаат да се спасуваат, тој ќе ги собереше сите браќа и тогаш еден носеше камења, друг вода, и ќелите ќе беа изградени за еден ден. Оние што требаше да

престојуваат во овие ќелии, браќата ги повикуваа на трпеза во заедничката трепезарија, и додека тие беа на трпеза, секој од браќата, полнејќи ја со леб и други работи својата монашка наметка или кошница, го носеше тоа во новите ќелии, за никој да не знае кој што донел. А кога вечерта ќе дојдеа оние што требаше да се населат во ќелиите, изненадени ќе најдеа сè што им беше потребно.

Видовме таму и еден човек по име Дидим, возрасен старец, со просветлен лик, кој со своите нозе убиваше скорпии, разни влекачи и аспиди, нешто што никој друг не се осмелуваше да го прави. Уште повеќе, мнозина што се обиделе, паѓале мртви веднаш штом ќе се допреле до сверот.

Видовме и друг отец на монаси, по име Кронидин, во длабока старост, кој беше еден од првите луѓе што живееле со свети Антониј (Велики). Тој беше веќе стогодиштен. Давајќи ни многу совети и поуки, тој се смируваше себеси, зашто големо смиреномудрие беше стекнал до својата старост.

Видовме и тројца предобри браќа, кои кога им беше побарано да станат епископи, поради нивниот добродетелен живот, си ги отсекоа ушите од преголема богобојазливост, правејќи така дрскост, но за благословена цел, за лутето повеќе да не ги принудуваат (на чест и положба).

Го видовме и Евагриј, човек мудар и разумен, кој имаше моќ да расудува за помислите, а таа моќ ја стекнал со искуство. Тој често пати слегуваше во Александрија и ги замолчуваше незнабожечките филозофи. Тој ги советуваше нашите браќа да не се заситуваат со вода: „Зашто”, - ни рече, „демоните со задоволство доаѓаат таму каде што има многу вода”. Уште ни кажа и многу зборови за подвижништвото, крепејќи ни ги со тоа душите.

Многу од тамошните отци воопшто не јадеа леб, ниту овошје, туку само зелје. Некои од нив по цела ноќ не спиеја, туку седејќи или стојќи, ја поминуваа ноќта во молитва сè до разденување.

22. За Авва Макариј (Египетски)

Многу од тамошните отци ни го раскажаа животот на Макариј, ученикот на Авва Антониј, кој пред кратко време се беше упокоил. Како и Авва Антониј, тој имал направено толкави чуда, знаци и исцелувања, што никој не можеше достојно да ги опише. Оние малку негови подвизи што ги запаметивме, според нашите можности, овде ќе ги искажеме.

Во една пригода, Авва Макариј видел кај Авва Антониј одбрани палмини гранчиња (од кои тој плетел

кошници) и му побарал едно врзопче. А Авва Антониј му рекол: „Напишано е: *не юсакувај нишишо шито му иришаѓа на ближниот швој* (II Мојс. 20, 17; V Мојс. 5, 21)". И штом го изрекол тоа сите гранчиња веднаш се исушиле како од оган. Кога го видел тоа, Авва Антониј му рекол на Авва Макариј: „Ете, на тебе почива мојот дух и ти ке бидеш наследник на моите добродетели".

Во пустината, пак, ѓаволот го пронашол еднаш свети Макариј многу заморен телесно, и му рекол: „Ете, ти ја имаш добиено благодатта на Авва Антониј; зоншто не се користиш со таа предност и не бараш од Бога храна и сила за патување?" Авва Макариј му одговорил: *Сила моја и слава моја - Господ.* (Пс. 117(118), 14); но ти нема да го искушаш слугата Божји". Ѓаволот тогаш направил некое привидение: како камила да скита по пустината, натоварена со сè што е потребно; кога го здогледала Макариј, камилата застанала пред него. Но светителот, насетувајќи дека тоа е привидение, што навистина и било, паднал на молитва кон Бога и камилата веднаш пропаднала во земјата.

Другпат, откако многу постел и се молел, тој Го замолил Бога да му ја покаже „рајската градина" која во Египетската пустина ја засадиле Јаниј и Јамвриј, сакајќи да направат копија на вистинскиот рај. Скитајќи три недели по пустината, тој трпел глад, и кога веќе ја испуштал душата, ангел го однел до целта.

Таму имало демони, што од сите страни ги чувале влезовите во градината и не му допуштиле да влезе. А местото било многу големо, со големи размери. Кога со молитва се осмелил да влезе, тој внатре нашол двајца свети отци, кои, исто така, биле дојдени тутка пред многу време. Творејќи молитва, тие се прегринале со Авва Макариј и сите биле прерадосни поради средбата со него. Откако му ги измиле нозете, тие му принеле од плодовите на таа градина. Земајќи од нив, Аввата му заблагодарил на Бога, восхитен од големината и разноликоста на плодовите. Си рекле тие еден на друг: „Добро би било овде да се сите монаси“. Имало тука, им зборувал тој, три големи извори во средината на градината, што извирале од длабочината и ја напојувале градината, а дрвјата биле многу големи и плодни со сите видови овошје, кои се раѓале под небото.

Откако останал со нив седум дена, Авва Макариј тргнал во својот крај, со намера да се врати и да ги доведе тука своите монаси. Но светите луѓе му рекле дека нема да може да го направи тоа, затоа што пустината е непроодна и има многу демони што ги мамат и ги фаќаат монасите на секаде низ неа, па така пострадале мнозина што сакале тука да дојдат. Авва Макариј не можел подолго да остане, но им рекол: „Треба да ги доведам ваму и тие да уживаат во тоа изобилие“. И тргнал, носејќи неколку плодови за да им ги покаже на своите. А понел и доста гранчиња, за да

остава по себе траги по кои би се враќал. Некаде во пустината тој заспал, и кога се разбудил ги видел сите гранчиња покрај својата глава, бидејќи демон ги собрал. И станувајќи, тој си рекол: „Ако е Божја волја, не ќе можете да нè спречите да влеземе во градината“. Кога се вратил во својот крај, тој им ги покажал плодовите на монасите, повикувајќи ги да одат во рајската градина. Собирајќи се, многу отци на тоа му одговориле: „А да не е тој рај направен за погубување на напите души? Зашто, ако сега во него уживаме, ќе ги примиме напите добра овде на земјата. Каква ли плата тогаш ќе добиеме подоцна, кога ќе дојдеме пред Бога, и за каква добродетел тогаш Тој ќе нè награди?“ И затоа му рекле дека не треба да одат таму.

Еднаш му испратиле на Авва Макариј свеж грозд, зашто многу му се јадело грозје. Но покажувајќи воздржание, тој му го испратил на еден брат што бил на работа, кому, исто така, му се јадело грозје. Овој со голема радост го примил грозјето, и сакајќи да го скрие своето воздржание, му го испратил на друг брат, како самиот да не бил желен за грозје. Но и овој брат постапил како претходниот, иако многу сакал да го изеде. На тој начин грозјето дошло во рацете на многу браќа, но ниеден не сакал да го изеде. Најпосле, последниот брат, примајќи го грозјето, му го испратил повторно на Авва Макариј како голем подарок. А Аввата го препознал грозјето и расправшувајќи се што се случило, се восхитил и Му

заблагодарил на Господа за таквото воздржание на браќата, па и самиот не сакал да го изеде.

Во една пригода, Авва Макариј се молел во својата пештера во пустината. Се случило во соседната пештера да живее една хиена. Таа му се доближила додека тој се молел и се допрела до неговите нозе. И фаќајќи го полека за работ од облеката, почнала да го влече кон својата пештера. Тој ја следел говорејќи: „Што ли сака оваа зверка да направи?“ Кога го довела до својата пештера, хиената влегла и ги извела пред него своите малечки, кои биле родени слепи. Откако Аввата се помолил за нив, малечките прогледале и тој ѝ ги дал на мајката хиена. Таа, принесувајќи му подарок за благодарност на човекот, му ставила пред нозе голема кожа од некоја голема овца. Аввата ѝ се насмевнал како на некој што има разум и чувства и ја зел кожата да ја распостели. Оваа кожа и до ден денес се чува кај некој од монасите.

Се раскажува и ова: некој зол човек, со своите магии имал претворено една девојка во кобила. Нејзините родители ја довеле кај свети Макариј и го молеле, ако сака, да се помоли за неа повторно да стане жена. Тој ја затворил сама една недела, родителите ги оставил на друго место да почекаат, а самиот се затворил во друга ќелија и тихувал во молитва. И гледај, на седмиот ден тој влегол кај девојката заедно со родителите и целата ја помазал со масло; потоа паднал на колена и заедно со нив се

помолил, а кога станале ја нашле повторно како девојка.

23. За Авва Амун Нитриски

Пред него, во Нитрија живеел подвижникот Амун, чија душа Авва Антониј Велики ја видел како се вознесува на небото. Тој бил прв од монасите што дошле во Нитрија. Бил од висок род и имал богати родители, кои против негова волја го присилиле да се жени. Тој, пак, покорувајќи им се, веднаш ја наговорил својата невеста да девствува заедно со него во тајност, во својот дом. По неколку дена тој заминал за Нитрија, а таа ја повикала на девственост сета своја послуга и така од куќата направила манастир.

Додека тој живеел сам на Нитриската гора, му довеле побеснето момче, врзано со ланци, кое побеснело од каснување на бесно куче. Детето се кинело од неподнослива болка. Гледајќи ги родителите, кои биле дојдени да молат за синот, Авва Амун им рекол: „Луѓе, зошто ми задавате маки, барајќи го од мене она што е над моите сили? Вашата помош е во ваши раце. Платете ѝ на вдовицата чие говедо тајно сте го заклале и детето ќе ви оздрави. Така прекорени, тие направиле како што им беше

заповедано. И по молитвата на Авва Амун, момчето оздравело.

Во една пригода дошле двајца луѓе да го видат свети Амун. Распрашувајќи ги, тој им рекол: „Донесете ми едно буре со вода, за да имам доволно вода за оние што доаѓаат“. Тие му ветиле дека сето тоа ќе го направат. Но кога излегле од ќелијата, едниот се покајал што го дал ветувањето и му рекол на другиот: „Не сакам да ја убијам својата камила, запшто ако ја натоварам со тоа буре, таа ќе пцовиса“. А другиот, кога го слушнал тоа, ги впрегнал своите магариња и со многу мака го донел бурето со вода. Излегувајќи му во пресрет, Авва Амун го прашал: „Што ѝ се случи на камилата на твојот другар, та падна додека ти доаѓаше наваму?“ А овој враќајќи се, видел дека хиените ја растргнале таа камила.

Овој свет човек направил и многу други чуда. Во една пригода Авва Антониј испратил кај Авва Амун монаси да го повикаат. Авва Антониј тогаш се наоѓал во внатрешната пустина. Кога заедно оделе кон него, дошле до еден ракав на реката Нил, кој требало да се премине. Браќата виделе дека Старецот одеднаш се нашол од другата страна на реката; тие, пак, ја поминале пливајќи. Кога така стигнале кај Авва Антониј, тој прв почнал да му зборува: „Бог ми откри за тебе многу работи, и ме извести и за твојата смрт. Затоа те повикав кај себе така срдечно, па, помагајќи си заемно, да се помолиме еден за друг“. И одредувајќи

му едно многу осамено место, тој го замолил да не заминува оттаму сè до своето претставување. И кога Авва Амун се претставил во својата осаменост, Авва Антониј видел како ангелите ја вознесуваат неговата душа на небо.

24. За Авва Макариј граѓанинот, од Скитот

Зборуваа дека постоел уште еден Макариј, кој прв устроил манастир во Скитот. Тоа е едно место во пустината, оддалечено еден ден и една ноќ од Нитрија, и е многу опасно за оние што доаѓаат. Зашто, ако некој малку го погреши патот, останува да талка по пустината и се изложува на разни опасности. Сите што живеат таму се совршени луѓе, бидејќи никој несовршен не би можел да остане на тоа место, запшто е диво и е лишено од секоја утеха.

Еднаш овој маж, за кого зборуваме - свети Макариј Скитски, се сретнал со Авва Макариј Велики. И бидејќи требало да се превезат преку Нил, се случило да влезат во еден голем брод, во кој влегле и некои трибуни со голема помпезнот и кои имале кочии целосно окованы со бакар и коњи со златни узди. Со нив биле и некои војници - телохранители, и некои момчиња - украсени со џердани и златни појаси. Кога овие трибуни здогледале како во аголот седат

монаси облечени во партали, почнале да ја фалат нивната едноставност. А еден од трибуните им рекол: „Блажени сте вие што сте го презреле светот“. Макариј Скитски им одговорил: „Да, ние сме го презреле светот, а вас светот ве презира. Знај дека овие зборови ти ги кажа не по своја волја туку пророчки, затоа што обајцата се викаме Макариј (блажен)“. Трибунот, поразен од овој збор, штом се вратил дома ја симнал од себе световната облека и посветувајќи се на монаштво, направил многу милосрдни дела.

25. За Авва Павле Простиот

Кај Авва Антониј имало еден ученик што се викал Павле, а бил наречен Простиот. Тој ја затекнал својата жена во прельуба и не зборувајќи никому ништо, веднаш се упатил во пустината кај Авва Антониј. Кога пристигнал, паднал на колена пред него и го замолил да остане со него, затоа што сакал да се спаси. Авва Антониј му рекол: „Можеш да се спасиш ако бидеш послушен и ако правиш сè што ќе чуеш од мене“. А Павле одговорил и му рекол: „Ќе правам сè што ќе ми наредиш“. Испитувајќи ја неговата намера, Антониј му рекол: „Стој овде и моли се додека не се вратам и не ти донесам работа што ќе ја работиш“. И кога влегол во пештерата, го набљудувал Павле низ

прозорецот како, иако горен од жега, цела недела останал неподвижен на она место. Излегувајќи по една недела, тој му рекол: „Ајде да јадеш“. Но штом Павле седнал на трпеза и го зел лебот, Авва Антониј му рекол: „Седи и немој да јадеш до вечер, туку само гледај го лебот“. А кога настапила вечерта и Павле не зел ништо да јаде, тогаш Авва Антониј му рекол: „Стани, помоли се и оди да спиеш“. Станувајќи од трпезата, Павле направил така. На полноќ Авва Антониј го разбудил на молитва и останале тие на молитва сè до деветтиот час (до три часот попладнje). Приготвувајќи ја потоа трпезата, Авва Антониј пак го викнал Павле да јадат. Кога Павле го каснал третиот залак од лебот, св. Антониј му наредил повторно да стане и не земајќи вода, го испратил да ја обиколи пустината, велејќи му: „Врати се ваму по три дена“. Павле направил така. И кога се вратил, затекнал кај Авва Антониј некои браќа и го замолил да му нареди што да прави. Авва Антониј му рекол: „Молчејќи служи ги браќата и немој ништо да вкусуваш сè додека браќата не тргнат на пат“. И така цели три недели Павле не вкусил ништо. Браќата го прашале: „Зошто молчиш?“ А Павле не им одговорил. Тогаш му рекол Авва Антониј: „Зошто молчиш? Разговарај со браќата“. И тој тогаш почнал да зборува.

Во една пригода му донеле на Павле сад со мед, а Авва Антониј му рекол: „Скриши го садот, нека истече целиот мед“. Тој направил така. Потоа му

рекол: „Собери го повторно медот во школката така што да нема во него ни трошка нечистотија“. Уште му наредил и цел ден да вади вода. Го научил да плете и кошници. И откако неколку дена плетел така, Авва Антониј му заповедал да распlete сè што направил дотогаш. Еднаш, раскинувајќи му ја облеката, му заповедал пак да ја сопие и повторно му ја искинал, а тој повторно ја сопил. Овој човек стекнал толку големо послушание, што од Бога му била подарена моќ да изгонува демони. Луѓето од кои блажен Антониј не можел да истера демони ги испраќал кај Павле Простиот и демонот излегувал истиот час.

26. За Авва Пиамон

Постои уште една пустина во Египет која, иако е покрај море, е многу сурова. Во неа живееја многу големи отшелници, а се наоѓаше во близина на Диолкополис.

Видовме таму презвитер, маж свет и навистина смиленоумен, по име Пиамон, кој често гледаше небесни виденија. Еднаш, кога принесуваше служба на Бога, тој виде ангел како стои од десната страна на жртвеникот и ги бележи браќата што им приоѓаат на Даровите, запишувајќи ги нивните имиња во книгата. Имињата, пак, на оние што не беа дошли на овој собор

(на Литургија), тој виде дека се избришани; тие изумреа по тринаесет дена. Многупати го беа мачеле демони, оставајќи го толку исцрпен што не можеше ни да стои крај жртвеникот, ниту да принесува Дарови. Но секогаш доаѓаше ангел и подавајќи му рака, веднаш го исцелуваше и го поткренуваше за да застане покрај жртвеникот. Браќата што ги гледаа неговите маки, беа восхитени од тоа.

27. За другиот Јован

Видовме во Диолка и друг Авва Јован, настојател на манастир. Тој имаше голема благодат. Личеше на Авраам, а брадата му беше како на Арон. Тој правеше многу чуда и исцеленија, лекувајќи многу хроми и такви што патеа од подагра (болест).

Епилог

Видовме и многу други монаси и отци на секаде низ Египет, кои правеа многу големи чудеса и знаменија, но поради многубројноста не можевме да ги спомнеме овде, па затоа ќе кажеме само по нешто за нив. Всушност, што би можеле да кажеме за Горна Тиваида, што се наоѓа крај Сиена, во која се подвизуваат најпрекрасните луѓе и многубројното мноштво, за човек да поверува дека таму се води живот што го надминува човековиот начин на живот? Тие и до ден денес мртви воскреснуваат и одат по вода како апостолот Петар. И сето тоа што го направи нашиот Спасител преку Своите светии, истото тоа го прави и денес преку овие светители.

Но бидејќи за нас беше премногу опасно да се искачиме повисоко од Ликоа (Луксор), затоа што таму се движеа разбојници, не се осмеливме да ги видиме и тамошните светители. А и посетите на овие отци и сето тоа што го видовме, за кое нашата историја има напишано многу, не помина без опасности, без тешкотии или без маки. Требаше многу да претрпиме и низ многу опасности да поминеме, та одвај да се удостоиме да го видиме сето ова. Бидејќи седум пати, што се вели, се соочивме со смртта и „ниту осмиот пат не ќе одмина злото“ (Јов. 5, 19)

Еднаш, пет дни и пет ноќи одевме по пустината и за малку ќе ги изгубевме нашите души од глад и жед.

Вториот пат паднавме врз дива маслинка полна со трње и толку се изнаранивме што болките беа неподносливи и овде за малку ќе ги испуштевме душите.

Третиот пат паднавме во кал до појас и „немаше избавител“ (Суд. 18, 28), но со зборовите на блажениот Давид повикавме: „...Спаси ме, Боже, зашто водите стигнаа до душата моја. Потонав во длабока тиња каде што нема дно. Извади ме од калта да не потонам“. (Пс. 68, 1-2, 14)

Четвртиот пат нè поплави голема вода, која се излеа кога надојде Нил, и талкајќи по водата, за малку ќе потоневме во вировите. И тогаш повикавме, велејќи: „Да не ме потопи водниот вртеж и длабината да не ме проголта, да не ја затвори над мене бездната својата уста“. (Пс. 68, 15)

Петтиот пат, додека пловевме по морето кон Диолкон, наидовме на разбојници. Тие толку многу нè гонеа за да нè фратат, речиси десет милји, што останавме без здив.

Шестиот пат, додека пловевме по Нил, ни се преврте чамецот, така што за малку ќе се удавевме.

Седмиот пат, кај езерото Мареотида, каде што расте папирус, некако се најдовме на еден мал пуст остров и три дена и три ноќи поминавме под отворено небо, препуштени на голем дожд и студ, бидејќи тогаш беше време на Богојавление.

А за осмиот случај излишно е да се зборува, но корисно е да се знае. Додека одевме кон Нитриската котлина, поминавме покрај едно место каде што имаше јама полна со вода и во која живееја многу крокодили, зашто овде се слеваше целата водата од околината. Три големи крокодили беа испружени на работ од јамата и ние се приближивме да ги погледнеме, мислејќи дека зверовите се мртви. Но тие веднаш навалија на нас, а ние со целиот глас повикавме кон Господа: Христе помагај! Во тој миг, зверовите како од некој невидлив ангел запрени, сами се фрлија во водата. А ние го продолживме нашиот пат кон Нитрија, размислувајќи за зборовите на Јов кој вели: „Од седум беди ќе те избави; и во осмата зло нема да те стигне“. (Јов. 5, 19).

Му благодариме на Господа, Кој нè избави од толку многу опасности и нè удостои да видиме величествени работи. Амин!